

દેવ, ગુરુ, ધર્મ	
કરબ, ભોગ	૧૦
સમ્યક્ત્વ	૧૧
મિથ્યાત્વ	૧૨
સાવધ નિરવધ	૧૩
નીતિ	૧૬
ધર્મ	૧૮
આત્મિકશાતા, પુરુષાત્મિકશાતા	૧૯
મત અમત	૨૧
આવકના બાર મત	૨૫
જીવ, અજીવ નવતાત્વ	૨૬
ધર્મ, હિંસા	૩૧
પાપસ્થાનક	૩૫
જ્ઞાન, શીલજી, તપ, ભાવના	૩૭
પુણ્ય	૪૧
નિર્દોષ અધિકાર	૪૨

શુદ્ધિ — પત્રક

પાન	સાધન	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
		સાધુ	સાધુ
૧	૧૨	દુર્ગતિમૂળને સ્પર્શ	દુર્ગતી પતન્ત
૧	૧૮	શિષ્ય	ધારયતિ ધર્મ
૪	૧૨	હિરો	હિરો
૭	૨૨	મુર્ચ્છા	મુર્ચ્છા
૮	૮	સામ	સામ
૧૧	૨૬	સરણ	સાધા
૧૩	૧૮	~	ને
૧૪	૭	પ્રતિપાળ	પ્રતિપાળ
૧૫	૧૨	અનુભવ	અનુભો ના
૧૬	૧૩	સાધુપણ	સાધુપણ
૧૮	૪	સવાર	સવાર
૧૯	૧	સન્મસ્તાત્રમ	સન્મસ્તાત્રમ
૧૯	૧૦	મુદિ	મુદી
૧૯	૨૦	દેશ	દેહ
૨૦	૨૧	જાતધર્મની	જાતધર્મની
૨૫	૯	બને	બની
૨૭	૧૪	સર્વ જીવેષ્ય જિયાં મુષ્ટિર	સર્વ મુષ્ટેષુ સયમ અર્થિ
		દિસા	
૨૮	૪	સચ્ચેતિ	સચ્ચેતિ
૩૧	૧૭	અત્ય પ્રવૃત્તિ પ્રાગ્વ્યપરોપમ	અર્થ પ્રવૃત્તિ પ્રાગ્વ્ય પરો
		દિસા	દિસા
૩૩	૨૧	જન	જન
૩૫	૧૧	સેવરાવે	સેવરાવે
		સેવરાવ્યા	સેવરાવ્યા
૩૫	૧૭	આગામ	આગામે
૩૬	૩	પદ્મ	પદ્મ
૩૮	૬	જેના	જે

જૈન તત્ત્વજ્ઞાન દર્પણ



દરેક માગસને ધર્મ મેળવવો મન થાય છે પરંતુ ધર્મ-અધર્મની ભગવાનો પ્રત્યે મજબૂની સમજ નહીં હોવાથી કેટલાક ભ્રમમાં લોકો ધર્મના કામને અધર્મના અને અધર્મના મમને ધર્મના સમજી આ અસાર મસારમાં ભાગી પડે છે અને તેથીજ પ્રથમતો દરેક માણસને દેવ ગુરુ ધર્મની પરીચયની ખાસ જરૂર છે

દેવ ગુરુ ધર્મના લક્ષણ

૧. કદચ જ્ઞાનવાનર્હન્ દેવ — જેમણે કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું છે તે અરિહન દેવ નામે અરિહતાત્મ અરિ કહેતા ધર્મ રૂપી વેરી હતતા કહેતા હોવા છે જેમણે વળી ચાર ધાતી કર્મોનો ક્ષય કર્યો છે એવીસ અતિશય પાત્રીસ પ્રકારના વચનાનિગય, પ્યાર ગુણ કરી સહિત અને સર્વ દોષ રહિત છે તે અરિહન દેવ

૨. મહાવ્રતધર સાધુ ગુરુ — ગુરુ નિર્મલ, પાંચ મહાવ્રતધારી, ઇકાંચના પ્રતિપાત્ર પાંચ સમિતિ અને ત્રણ સુમિત્રા ધારણી, નયનાડ અભયપૂર્વક પાનબુદ્ધાર મેનાત્રીસ દોષ દાણી આદ્ય પાપીના સેનાર, ખાત્રન અનાયાના ટાનબુદ્ધાર, ખાત્ર અવ્યતર પદ્ધિમદ્ધના ત્યાગી, અમ્વાદી, ત્યાગી, વગમી, નોતરે આવે નદી વેની આવે સમભાવે સહે કમન કામનીના ત્યાગી તે ગુરુ

૩. દુર્ગતિમ્ પત્તે ઉદ્ધરતિ ઇતિ ધર્મ — આ સ સારમાં જીવને દુર્ગતિમાં પાત્રા ધારી રાખે તે ધર્મ

આ મગુદ્ધિ સાધન ધર્મ — આત્માની શુદ્ધિનું સાધન તે ધર્મ

આહુતા પર્મો ધર્મ — અદ્ધિ સા એ મોટામાં મોટો ધર્મ છે

દ્વિવિધ સર્વર્મ (૧) સ્વર — સ્વયમ (૨) નિગતા — તપ

સાધુ (ગુરૂના) લક્ષણ

- પાપ મહાનત પામે રાત્રિ બોજનનો ત્યાગ કરે તેમજ પાપ સમિતિ ઓ
શુભિ એ (જાત પ્રવચન માતા) પામે તેજ સાચા ગુરૂ કરેરાય
- ૧ ત્રાણાતિપાત વિરમણ નત - છ કાપ છત્રમાથી કોઈપણ કાપની
દિ સા સાધુ મુનિરાજ કરે નહી, કરાવે નહી, કરતાને રૂઝ ભાગે
નહી, મનથી વચનથી કાપાથી,
 - ૨ મૃત્યુનાં વિરમણ નત - કોઈપણ કારણસર મરણાત કષ્ટ પડે તો પણ
સાધુ મુનિરાજ જુદું બોલે નહીં, બોલાવે નહીં, મોતતાની
અનુમોદના કરે નહીં, મનથી વચનથી કાપાથી
 - ૩ અ તાદાન વિરમણ નત - કોઈપણ પ્રકારની ચોરી સાધુમુનિરાજ કરે
નહી કરાવે નહીં, કરતાની અનુમોદના કરે નહીં, મનથી,
વચનથી, કાપાથી,
 - ૪ મૈથુન વિરમણ નત - સાધુમુનિરાજ પ્રલયવર્ષનું પાપન કરે દેવ દેવી
સબ ધી તિયંચ તિયંચણી સબ ધી મનુચ મનુચણી સબ ધી
મૈથુન સેવે નહીં, સેવરાવે નહીં, મેવતાની અનુમોદના કરે નહીં,
મનથી, વચનથી, કાપાથી,
 - ૫ પરિમહ વિરમણ નત - પરિમહ નવ પ્રકારના ધ્યા તે નીચે
મુજબ છે
ખેત ઉધાડી જમીન, ખેતર, ખુ ના વાડા વિગેરે
વત્યુ હાકી જમીન ધર, હાટ હવેલી બગસા વિગેરે
ધન રોકડ નાણા તથા અવેરાત વિગેરે
ધાન્ય ધઉં, ખાજરી તુવાર ચોખા કરોળ મકાઈ વિગેરે દરેક
જાતનાં અનાજ
હિરણ્ય માદી સોનન મોતુ દુષદ બે પગરાળા (માખુસ)
દાસ દાસી વિગેરે
ચૌપદ ચાર પગ વાળાં (જનાનર) ઘોડા હાથી, ગાય, બેસ વિગેરે
કુવિંચ ધરવખરી, વઝ, ફરનીયર, ઘડેલી માતુ વિગેરે ઉપરના
નવ પ્રકારના પરિમહમાથી કોઈપણ પ્રકારનો પરિમહ સાધુમુનિરાજ
રાખે નહીં રખાવે નહીં, રાખતાને અનુમોદ નહીં, મનથી,
વચનથી કાપાથી
 - ૬ રાત્રિ બોજન સાધુમુનિરાજ આજીવન રાત્રિ બોજનના ત્યાગ કરે

ઉપર મુજબના પચ મહાનત સાધુ મુનિરાજ દીક્ષા લેતી વખતે અગીયાર કરે છે અને સર્વ સાવજન્ય જોગના ઝોળે પાપકારી કામો કરવાના ત્રણ મરણ અને ત્રણ જોગથી જીવ છવ ત્યાગ કરે છે અને પોતે પોતાના માખાપ ખેરી છાકરા સગારનેહી ધનદોત્તત, ધરખાર હાટ હવેલી માય લેસ માણસ ચાકર વિગેરેને મોહરૂપ સચાર બધન સમજી છોડી દે છે

૩ ઉપરના પચ મહાનત ઉપરાત ભગવાને પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ કહી તે શુ ૧

જ પાચ સમિતિ નીચે મુજબ છે

- ૧ ઈર્ષ્યા સમિતિ - ઉપયોગ સંબંધિત જ્ઞાણથી જોઈ જોઈને ચાલતુ શતના ઝોધાથી (રજોહરણ) પૂછને પછી ચાનતુ
- ૨ ભાષા સમિતિ - નિચારીને નિરવધ વચન બોલવુ કોઈ છવને દુ ખ ઉત્પન્ન માય તેવી નિરચક ભાષા બોલવી નહી તેમજ સાવધ પાપકારી ભાષા બોલવી નહી
- ૩ એજ્ઞા સમિતિ - શુદ્ધ શુદ્ધ આદાર પાણીની પરીક્ષા કરવી આદાર પાણી કપડાં આદી ચીજો સાધુ મુનિરાજ માટે બનાવેલી અથવા લાવેલી ખરીદેલી વહોરરી ક પે નહી તેમજ નિયમથી વધુ રાખી શકે નહી
- ૪ અજ્ઞાન ભડમત નિષેવજ્ઞા સમિતિ - વસ્ત્ર, પાના, કપડાં પુસ્તક આદી ઉપકરણો મલ્નાથી લેવા મુકવા, તેની દરરોજ પડીનેહજ કરવી ચાર આંગળનો કડકો પણ પડીનેહજ વગર રાખી શકે નહી
- ૫ ઉચ્ચાર પાસવણુ ખેવ જળ સધાગા પરીક્રાવણીયા સમિતિ - લઘુનિત, ખેવ શ ખાર આદી મલ્નાથી પરઠવા (નિવંધ રથજ જોઈ પરઠવા) ઉચેથી તેમજ જોયા પુછ્યા વગર પરઠવા નહી

ત્રણ ગુપ્તિ

- | | |
|--------------|--------------------|
| ૧ મન ગુપ્તિ | મન જોખવીને રાખવુ |
| ૨ વચન ગુપ્તિ | વચન જોખવીને બોલતુ |
| ૩ મયા ગુપ્તિ | કાયા જોખવીને રાખવી |

ધત્વાદી પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ મળી આઠ પ્રવચન માતા કહેવાય

પ્ર ઉપરના પાચ મહાવ્રત પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ છે તેમા નાના સાડુ કે મોટા સાડુ દોય તેઓ માટે કાર્યક્રમ છે ?

જ ઉપરના પાચ મહાવ્રતને મૂળવ્રત કહે છે તેમા નાના સાડુ દોય ૬ મોટા દોય ધરજ દોય કે રોગી દોય તે બધાના મતનત મગખા છે મૂળવ્રતમાં જરાપણ ફેર નથી

પ્ર સાડુજીના જાણુના જોગ આચાર કોટા

જ સાધુ સાધીના જાણવા જોગ આચાર

સાધુજી પાચ મહાવ્રત, પાચ સમિતિ, ત્રણ ગુપ્તિ આ તેર મેન બરાબર પાગના જોધએ તેમા ખામી કરેતો ચારીત્રમા દોષ નાગે

સાધુજી આધ્યાત્મી એટલે સાડુ મુનીરાજને માટે બનાવેલો આદાર પાણી ઇત્યાદિ જાણીને જોગવે તો અણાચારી કહેવાય

સાડુજી ઉદેશી એટલે સાધુના બાર જોગ કરી બનાવેનો આદાર જોગવે તો અણાચાર નાગે

સાધુજી નિતપિંડ એટલે રોજ એક ઘરનો આદાર (રિના મ જો) જોગવે તો અણાચાર લાગે

સાધુજી વ્રત, પાના કમ્પન રત્નેદરણ્ય ઇત્યાદિ અધિકા રાખે તો દોષ લાગે

સાધુજી પાંચમો આરો છે એમ કહી ચારિત્ર પાગત્રમા સિચિનતા કરે નહી

સાધુજી ખેતાલીસ દોષદાણી આદાર પાણી લે

સાડુજી કખાટ પનમ પેગી નિગેરે પોતાના કરી રાખે નદી કારણ કે પાચમા પરીમહવ્રતમા આ બધી ચીજોનો ત્યાગ છે

સાધુજી ગાયરીમા લાવેતુ જોજન (આદાર) આચારજી અથવા સધાજના મોટા સાધને દેખાડવા સિવાય પોતાની મરજી અનુસાર ખાડુ નહી ખાય તો દોષ લાગે

સાધુજી મધુકરી ગાયરી કરવી તેમજ ખાઈ પી સુષ રહેતુ નહી સુષ રહે તેને પાપી શ્રમણ કલા

સાડુજી ટપાલ લખવા કાડ કવર રજીરજી વગેરે રાખી શકે નહી કારણ કે પાચમા અપરીમહ વ્રતમા પરિમહનો ત્યાગ છે

- માધુજી દવા, મોય, કાતર ચાપુ વિગેરે શુદ્ધીની ચીજો ગતવાની રાખી
શકે નહીં ગળે તો પ્રાયશ્ચિત્ત
- સાધુજી પોતે હાથે લોચ કરે અથવા બીજા સાધુ પાસે કરાવે
- સાધુજી આચાર્યશ્રીની આજ્ઞા વગર ચાપુમાં શ કરવા નહીં
- સાધુજી જે ગામમાં હોય (જાગર) જવડા બહાર જવડા નહીં હોય તે
ગામમાં રહી શકે નહીં પણ વિગેરે જનારી તેમાં જવડા અને
તે બંને સાર કરે તો દોષ લાગે
- સાધુજી શુદ્ધીની સદાય વાંછી નહીં કોઈ ચાપુ માં પડે તો બીજા
સાધુ તેમની વખાવ્ય કરે પરંતુ કાંતર પાસે ઈશ્વરજન ઓપરેશન
કરાવે નહીં તેમજ દોષીતાવમા ઈલાજ કરાવે નહીં કરાવે
તો ચાર માસનું પ્રાર્થન
- માધુજી દોષીતાવમા રહીશકે નહીં હાથમાંથી દવા લઈ શકે નહીં
- સાધુજી દાંતરને શીના તેમજ ઇજેક્શન દવા કે ઓપરેશનના પૈસા
અપાવી ઇલાજ કરતી શકે નહીં
- સાધુજી મરણાન કષ્ટ પડે તો પશુ પુષ્પ દાંતરનો સ્પર્શ કરે નહીં
તેમજ નિદાન કરાવે નહીં
- સાધુજી જે સાધુથી ઓછા વિચરતું નહીં એકલ વિહારી સાધુમાં આ
અવશ્યક કથા છે
- સાધુજી ત્રણ સાધુજીથી ઓછા વિચરતું નહીં સાધુજીએ એકલા
ગાયત્રી, શૈયાની, જનુ તેમજ એકલા રહેતું તેમજની આજ્ઞા
બહાર છે
- સાધુજી નવકે પી વિહારી રજા એમલે આઠ મહીનામાં આઠ અંગે
ઓમાસના ચાર મહીનાનો એક એમ નવ વિહાર તો અવશ્ય કરે
જો સુખે સમાધિ નવકે પી વિહાર નહીં કરે અને તેમજ
ગામમાં ગહે તો દોષ લાગે
- સાધુજી પગે ચાલી વિહાર કરે ટ્રેન, ગાડાં, મોટર એરોપ્લેન વગેરેમાં
બેસી શકે નહીં તેમજ પોતાનાં પુસ્તક, પાત્રા, વસ્ત્ર ઇલાદી
પોતે જ ઉપકારને લઈ જાય પુરણ વિહાર કરી મન પછી પોતે

કે ટૂંક મારફત અગર ગૃહસ્થીપામે મળાવી શકે નહીં મળાવે
અગર હિચાવે તો પ્રારથિત

સાધુજી કોઈ ગામમાં જગા, આહાર પાણી મળે નહીં તો પ્રાર્થાને
કહીને માંદોમાંદે મનહ કરાવવો ।

સાધુજી ખાનન બજાવારના ટાપણદાર કથા ।

માધુજી કોઈ આગ દે, કોઈ દુ ખ આપે, માંધ પમે તાજે કોઈ પો નહીં
ભાગે, કોઈ ખોગ આગ દે તે બધા પર સમભાવ રાખે

સાધુજી પગારદાર પ ટીન રખાવી પોતે તેમજ એના એવાને બચાવી શકે
નહીં કારણ કે પગીમહ અપાવવાના ત્યાગ છે

સાધુજી બહીષા પામે પુસ્તક રખાવી પોતે રાખે નહીં

સાધુજી બોજન પાણી માટે તણ પાનાથી વધારે રાખી શકે નહીં

સાધુજી ગૃહસ્થીને માટે જોડીનું વેપારમાં નેશ્વર દીનું આક ફરકનું તેમજ
વેલકનું કામ કરી શકે નહીં જો કરે તો સાધુ આચારથી જાલ
થાન અને ચાર મહીનાનું ચારીત્ર જનન.

સાધુજી ટપાન તાર પારસન, રજીઝર વગેરે કરી શકે નહીં કાગણ કે તાગ
ટપાન ગોરેના પૈસા લાગ તેમજ તે કામ ગૃહસ્થીને જગાવતું
પડે સાધુ પોતે અપરિગ્રહી છે ટપાન રે વે વોરેના પૈસા
પડે, પોતે રે વે વગેરેમાં બેસી શકે નહીં, તો પોતાના કાગળ ગોરે
રહેવે કે એનાં બીજા સાવનોથી પૈસા ખરચાવી કેમ મોકલી શકે ?

સાધુજી ગૃહસ્થને કુલગ લેખના સમાચાર લખી શકે નહીં તેમજ
મળાવી શકે નહીં

સાધુજી ચંદ્ર કાળા, દીપ્તણી વીગેરેમાં ભાગ લે નહીં

સાધુજી ગૃહસ્થીના વાસણ કુડા મરોટ આદીમાં બોજન કરે નહીં
તેમજ કપડા ધુવે નહીં

સાધુજી સુર્યોદય પહેલા વિહાર ગોચરી માટે પોતાની રહેવાડી જગ્યાની
બહાર જઈ શકે નહીં

સાધુજી ખારણા ઉધાડ ખ મ કરી શકે નહીં

સાધુજી શીયળની રક્ષા માટે ગતના ખારણા ખ મ કરી શકે છે

- સાધુજી પાઠ બાજી ઇત્યાદિ ગૃહસ્થી પામે મ ગાવી શકે નહી, તેમજ પોતાને માટે લાવેલા પાઠ બાજી પોતેજ સોંપી આવે
- સાધુજી રિના કારણ ગોચરીમા દુધ દહીં, ઘી, શાકભાજી ઇત્યાદી ગૃહસ્થી પામે માગીને લઈ શકે નહી
- સાધુજી ધ્યાન ઇપાત્રય આદી' બધાવવા તેમજ તેની મરામત આદી કરાવવા ઇપદેશ આપી શકે નહી સાધુજી ગૃહસ્થીની બ્રાહ્મ લઈ તેના ઘર હાલ દુવેલી બ મયે કે જે રહેઠાણ મને તેમા ઉતારો કરે અને જતી વખતે તેના માલીકને બાગવે.
- સાધુજી પૈસા, અપાતી નેલા ચેની મુંડવા નહી *
- સાધુજી ગૃહસ્થીના બોદના પાચરવાના થોડા સમય માટે પણ પોતા માટે ખામા લે નહી
- સાધુજી ખુલ્લે મહોડે બીલકુલ બોલી શકે નહી ખુલ્લે મહોડે બોલે તે બ્રાહ્મ જાનઘ કહી છે
- સાધુજી સચિત ફળ મેવા, ફેરી મોસળી, દાડેમ નાર ગી, દ્રાક્ષ સફરજન ઇત્યાદી લેવા કે પે નહી
- સાધુજી વૈદ દાકતરનું કામ તેમજ રોગની ચિકિત્સા કરી તેની દવા ગૃહસ્થીને ખતાવે નહી

* જ્યાં જ્યાં સાધુજી લખ્યું છે ત્યાં સાધુ સાધ્વી બ ને સમજવા

ધર્મ

- ધર્મ શ્રી કેવળાની પ્રભુએ પડપેનો ધર્મ તે જૈન ધર્મ રાગાદી શત્રુને જીતે તે જીન અને જીનને દેવ માને તે જૈન જીન બગવાને પડપેનો ધર્મ તે "જૈન ધર્મ" "
- ધમ્મો મગલ મુક્કીઠ્ઠ અહિંસા સમ્મો તત્તો દેવા વિગ નમ્મતિ જસમ ધમ્મે સયામને

દશવૈકાલી સુવ અ ૧ ગા. ૧

- અહિંસા સયમ તપ રૂપ ધર્મ કહ્યો તેજ ઉત્કૃષ્ટ ધર્મ છે જેનું મન સદા ધર્મમા છે તેને દંવતા પણ નમસ્કાર કરે છે

- ૩ ધર્મ' બે કથા શ્રુતધર્મ', ચારિત્રધર્મ'
 શ્રુતધર્મ' — દ્વાદશાંગી રૂપ
 ચારિત્રધર્મ' — પાંચ મહાવ્રત રૂપ

શામ દાગુ વ મ દાણા ૨

- ૨ પ્ર ધર્મ'નુ મુળ ભગવાને રિનયમુળ ધર્મ' કયો તેના મે બદ કથા
 પ્રથમતો અબુગાર ધર્મ' તે પાંચ મહાવ્રત રૂપ
 બીજો આચારધર્મ' ને પાર નન રૂપ

શામસુન ઉન્નાઇ સમરસરણુ અધિકારમા

- પ્ર ધર્મ' હિ સામા કે કથામા ?
 જ કથામા
 પ્ર ધર્મ' ભગવાનની આપ્તામાં કે આપ્તા બહાર ?
 જ શ્રી વીતરાગ પ્રભુની આપ્તામા ધર્મ', આપ્તા બહાર અધર્મ'
 પ્ર ધર્મ' મુન્ય કે અમુન્ય ?
 જ ધર્મ' અમુ વ
 પ્ર ધર્મ' વ્રતમાં કે અવ્રતમા ?
 જ ધર્મ' વ્રતમાં
 પ્ર ધર્મ' સમતામાં મમતામા કે બાળબપરીમાં ?
 જ ધર્મ' સમતામાં
 પ્ર ધર્મ' ત્યાગમા કે ભોગમા ?
 જ ધર્મ' ત્યાગમાં,
 પ્ર ધર્મ' રાગમાં, દ્વેષમાં કે વીતરાગતામાં ?
 જ રાગ દશમુ દ્વેષ, અગ્રીઆરમુ પાપરચાનક છે તેથી ક્રમ' બ માન ણ
 અને ભગવાનના ધર્મ' તે વીતરાગતામાં કે એટલે રાગ દ્વેષ
 છોડવામા છે
 શ્રવણુ શ્રવણુ વ મ્હે તે રાગ, મરણુ વ મ્હે તે દ્વેષ અને તરણુ વ મ્હે
 'તે' વીતરાગ પ્રભુનો ધર્મ'
 દ્રોષપણુ શ્રવણુ શ્રવણુ ક્યારે વાળીય છીએ કે ન્યારે તે શ્રવણુ રાગ,
 રમેડુ આવે ત્યારે

કોઈપણ જીવનું મરવું ક્યારે ધ્વજીરે છીએ કે ત્યાર તે જીવ પર
દેશ આવે છે ત્યારે

૫ ભગવાનનો મર્મ શું ?

જ કોઈપણ જીવનું તરવું ધ્વજીરે એટલે આ સંસાર કપી સમુ માથી
જીવ સુધે ધમ પામી ક્યારે મ્મ મધનથી છુટે તે ચીતરામ
મનુનો ધર્મ

૫ કોઈપણ જીવને દુ ખ ભય (કીનામણી) ઉપભવે તો શું ?

જ કોઈપણ જીવને ભય દુ ખ ઉપભવે તે દિ સા છે અને કોઈપણ
જીવને ભય રહિત કરવો તે અભાદાન છે અને ધર્મદાનમા નેને
કયું છે તેમજ અદિ સા પરમે ધર્મનો એજ અર્થ છે

૫ ધર્મ વેચાતો મને કે નહીં ?

જ ધર્મ વેચાતો મને નહીં કારણ કે ધર્મનો અમત્વ છે ને પૈસાથી
ધર્મ મળી શકતો હોય તો અમૂલ્ય કહેવાય નહીં ભગવાને ઉત્તરાધ્યાયન
સુત્રમા કયું છે કે ધનથી ધર્મ થતો નથી તેમજ પરિમદને પાપનું
મુળ કયું છે

કવિત

ધર્મ વાડીએ ન નીપજે ધર્મ દાટે ન વેચાય,

ધર્મ શરીરે નીપજે ને મધુ કીધો ભય

ધર્મ કાનાથી ચાર માથાથી (ધનથી) નની

વળી શ્રેષ્ઠીક રાજ્યએ પોતાની નારકી તોડવા માટે પુન્યા નાવક પાસે
એક સામાયિક વેચાણ વેચા તેની શુ કીમત આપવી તે ભગવાનને
પ્રકયુ ત્યારે ભગવાને કયું કે આખા જલુસીપની લક્ષ્મી ભેગી કરી
તેનું દાન દે તો પણ એક સામાયિકની તોને આવે નહીં કારણ કે
ધર્મ અમૂલ્ય છે ધર્મ તો આત્માનો ગુણ

૫ ધર્મ ખળજખરીથી થાય કે નહીં

જ ખળજખરીથી ધર્મ થતો નથી પરંતુ સામા માણસને દાનથી
સમજાવી તેને ધર્મ પર પ્રીતિ કરાવવી તે ધર્મ

આ દુનિયામાં પૂણ્ય (ધર્મ) ને નામે ઓક અધર્મો પોપાય છે પરંતુ સમજી ભાગ્ય સ જેતે ન્યાય જીવિથી નિચાર ઓ ધર્મ અધર્મની કલ્પી પર કરણ જોગની નાની નગાનમે તો જૈન ધર્મ તુરત સમજી શકશે દાખના તરીકે એક માખસો ખીડીની તલપ લાગી અને પોના પાસે દીવાસળી નહી હોનાથી ને કાંઈ સમે દીવાસળી માગે છે અને કહે છે કે બાઈ મને દીવાસળી આપો તમેને બહુ પુણ્ય થશે, તો તે માણસને તુરત દીવાસળી આપશું હવે નિચારો આમાં ત્યાગ ધર્મનો વધારો નથી પરંતુ પુણ્ય થશે એમ કહ્યાને બંને તમેને પાપ લાગશે એમ મ કહેશે તો તેો કાંઈ દીવાસળી આપશે નહી અને ઉનહુ ગમે તેવા શબ્દો કહી પુનઃથી મારા આ દુષ્ટાત પરથી સમજી શકશે કે દુનિયામાં લોકો રીકિક ધર્મના કામોને પૂણ્ય અથવા ધર્મ બતાવે છે પરંતુ કાલ્યા માણસોએ આત્મિક ધર્મની અને રીકિક ધર્મની કલ્પી જીવી જીવી સમજવાની જરૂર છે

કરણ - જોગ

૫ કરણ કેટલા ?

જ કરણ નણ છે

જોતે કરે તે પરંતુ કરણ ,

ખીજ પામે પ્રાવે તે બીજુ કરણ

અનુભવના (સાર સમજે) તે ત્રીજુ કરણ

૫ જોગ કેટલા ?

જ જોગ નણ છે - મન, વચન કાયા

પ્રથમનો દરેક મનુષ્ય કરણ - જોગ જોગખવાની ખાસ જરૂર છે કારણ કે કરણ જોગ તો જૈન ધર્મની ચારી રૂપ છે અને જોગ ચારી દાખમાં હોય તો તાજુ જોગી સકાર તે મુજબ આ કરણ - જોગની ચારીથી ધર્મ - અધર્મની સમજ પડી જાય કે ત્યાગ માગ પર કરણ - જોગ લાગે તો ત્યાગનો વધારો એટલે ધર્મની કલ્પીનો વધારો અને જોગ માગ પર કરણ - જોગ લાગે તો અવન આશ્રવવારનો વધારો થાય.

કરણ - જોગને જોગખ્યા, લાગે જીનમન છાપ

ત્યારે ત્યાગ - જોગ મેડિ જીદા મગજે આપો આપ

- ૩ સાધુ મુનીરાજને કાઠા પીએ પાચ મદ્યવનના પચ્ચખાણ છે ?
જ સાધુ મુનીરાજને નવ કાગીએ તીરીકેમુ - તીરીકેમુ પચ્ચખાણ છે

- ૧ પોને મનથી દિ સા કરે નહી
- ૨ પોને મનથી દિ સા કરાવે નહી
- ૩ પોને મનથી દિ સા કરનારની અનુભા ના કરે નહી
- ૪ પોને વચનથી દિ સા કરે નહી
- ૫ પોને વચનથી દિ સા કરાવે નહી
- ૬ પોને વચનથી દિ સાની અનુભાના કરે નહી
- ૭ પોને કાપાથી દિ સા કરે નહી
- ૮ પોને કાપાથી દિ સા કરાવે નહી
- ૯ પોને કાપાથી દિ સાની અનુભાના કરે નહી

આ નવકાગીએ સાધુ મુનીરાજને દિ સાના ત્યાગ દોષ છે અને તેથી તેઓ પાપવાળી કહેવાય છે તેમજ અસત્ય, ચોરી અઘણચર્ચ અને પરીઘઠના પણ કાગીએ ત્યાગ દોષ છે

સમ્યક્ત્વ - સમકીર્ત

- ૩ સમ્યક્ત્વ એટલે શું ?
- જ જૈન ધર્મમાં કેવળજાની ભગવાન પાડપેનો ધર્મ સવાતથ્ય મમજવે.
દેવ શ્રી ધર્મની ઓગર્પ કરી ને સાચુ છે તેને શ્રદ્ધાથી સાચુ માનતુ તેનું નામ સમ્યક્ત્વ અથવા સમકીર્ત
- ૩ સમકીર્તી શું? આ સસારનો અત વધુમા વધુ કેટલા સમનમા આવી શકે ?
- જ શુંવને ફકત માનના સીંગણપર મગનો દાણો ટકે તેટલી વાર, જો સમકીર્ત આવે તો વધુમા વધુ અડધા પુન્ય પરાવર્ધનમા જરૂર આ સસારનો અત કરી મોખપદની પ્રાપ્તિ કરી શકે
- ૩ આ સસારમાં ફુન'બ શું છે ?
- જ ભગવાને કહ્યું છે કે 'સર્વા પરમ ફાદા' આ ફાદામાં મનુષ્ય ભવ પામવો મહા ફુલ'બ છે તેમાં પની આલક'કુલ

પચે દ્રિ સારી નિરોગી કાયા વગેરે મનુષ્ય મુસ્કેલ છે વ્યા બધું મળે
છતા સમકીર્ત (સત્વી શ્રેણી) બહુજ મુસ્કેલ છે કારણ કે મનુષ્ય
બલ હિતમ કુળ વગેરે મળે પરંતુ શુદ્ધ દેવ ગુરુ અને ધર્મની
ઓળખ નહીં થાય તો બધું ફેકટ માટે ત્રેક માણસે મુગની બરાબર
ઓળખ કરવી જોઈએ કારણ કે ગુરુ આપણને દેવની ઓળખ કરાવે
છે માટે મેલે મેલતાની અછતથી સાધુનો આચાર પાળવો જોઈએ
અને વિચારનું જોઈએ કે જેને હું ગુરુ તરીકે માનું છું તે ગુરુ
ભગવાને કહેના પાંચ મહાવત્, પાંચ સમિતિ અને નવું ગુપ્તિ આ
તેર બોધ બરાબર પાળે છે કે કેમ

ધોને પરખેરે ગુરુને અછતશુ અતરમ જ્ઞાન વિચારેછ
બેખ દેખ આનકે જુલો નહી, નહીં કરે કુડી તાળોછ

સમવત બાખ્યારે આવક અદેના

હીરા પન્ના માણેક મોતી, પરખો વિવિધ પ્રકારા
તો કીમ બેખ દેખીને જુલો ગુરુ તારણ હારો

છન મારમમાં દેખ-યો ગુણ દેહારે પૂજા
નિગૂણને પુજે, તે મારમ મુકા

મિથ્યાત્વ

૫ મિથ્યાત્વ એટલે શું ?

૧૧ ખરો ધર્મ કે નળસાની ભગવાનને પરખો જો તેની ઉધી સમજાણ
તે મિથ્યાત્વ

તેના દય બેઠ શ્રી હણામ સુનના દશમાં હણામા પરખો જો

૧ છવને અજીવ અધે તે મિથ્યાત્વ

૨ અજીવને છવ અધે તે મિથ્યાત્વ

૩ ધર્મ ને અધર્મ અધે તે મિથ્યાત્વ

૪ અધર્મ ને ધર્મ અધે તે મિથ્યાત્વ

- ૫ માથે ને કુમારે અધે તે મિથ્યા વ
 ૬ કુમારે ને માથે અધે તે મિથ્યાવ
 ૭ સાધુને અસાધુ અધે તે મિથ્યા વ
 ૮ અમાર ને સાધુ અધે તે મિથ્યા વ
 ૯ મોત મયા ને અમેક્ષ મયા અધે તે મિથ્યાવ
 ૧૦ અમેક્ષ મયા ને મોક્ષ મયા અધે તે મિથ્યાવ

ભગવાને કહ્યું છે કે સમ્રાટના સમ્પત્તિ રૂપ રત્નના લુપ્તારા ધણા છે, માટે દરેકે આવકે સમ્પત્તિ રૂપ રત્નનું બરાબર પાલન કરવું જોઈએ, અને ધર્મના રહસ્યને બરાબર સમજી ધર્મના કામને ધર્મના અને અધર્મના કામને અધર્મના સમજવા જોઈએ નહીં તે ઉપર મુજબ મિથ્યાત્વ લાગે.

સાવધ - નિર્વંધ

- પ્ર સાવધ એટલે શું ?
 જ સાવધ એટલે અધર્મનું - પાપ સહિત
 ન નિર્વંધ એટલે શું ?
 જ નિર્વંધ એટલે ધર્મનું - પાપરહિત
 પ્ર સાધુ મુનીરાજને કંઈએ વખત સુધી સાવધ જોગના ત્યાગ છે ?
 જ સાધુ મુનીરાજને જાનજીવ સુધી સાવધ કામના ત્યાગ છે
 પ્ર પોશામા આવકે કંઈએ વખત સાવધ મામના ત્યાગ છે ?
 જ પોશામા આવકને ચાર પહેરથી માઢી આઠ પહેર સુધીના સાવધ મામના ત્યાગ છે
 પ્ર સામાયિકમા શું પચ્ચખાણું છે ?
 જ સામાયિકમા જે ઘડી સુધી જે કરણ અને તથા જોમથી સાવધ મામના ત્યાગ છે
 પ્ર આવક કેને કરેલા ?
 જ આ, એટલે જૈન ધર્મમા અધ્યા વ એટલે ભગવાને વિનયમુગ ધર્મ બનાવેા તે વિનયવાન કે, એટલે ક્રિયાવાન ભગવાને પડપે ધર્મક્રિયામા અધ્યા અને નિર્નયવાન તે આવક કહેવાય

- ૫ સામાયિકમાં પોતામાં નિર્વંધ ધાર્મિક કામો ઉપદેશ આપી શકનાર નહીં ?
- જ સામાયિક પોતામાં સાવધ મનના ત્યાગ કર્યા છે ધાર્મિક નિર્વંધ કામો પોતે કરે છે અને તેનો ઉપદેશ પણ આપી શકે છે
- ૫ સામાયિક પોતામાં સ સારિક સાવધ કામો ઉપદેશ અપાય કે નહીં ?
- જ સામાયિક પોતામાં સ સારિક કામો સાવધ દેખાતી તે કામોનો આદેશ ઉપદેશ અપાય નહીં
- ૫ સાવધ કામો કેને મેળે ?
- જ જે જે મોં પાપ સદિત હોય અને જેમાં જાતરાનની આત્મા ન હોય અને જે કામોમાં સ સારિક કામોનો આદેશ ઉપદેશ દોષ તે કામો સાવધ છે જાપના તરીકે આનકે આપિકા સામાયિકમાં કુધ લો, પેસા આપો ધરમા મુનો અગાવો જાણુ મની નાખો ખાનડ પાધ કરો છોકરાઓને ખન લો ભાખો આ પાપી આપો, જમવાનુ કહો વગેરે સ સારિક મોં સાવધ છે
- ૫ સાધુ મુનીગજ સાવધ જાણ મેળી શકે કે નહીં ?
- જ સાધુ મુનીગજને સાવધ જાણ જોવાના નહીં કરણ અને નહીં જોયથી નહીં ત્યાગ હોય છે તેથીજ કહ્યું છે કે -
જાણ વિચારી નિર્વંધ જોનવી કકંશ મોર મુગમત જોત
સાવધ જાણ મલી જોલો મનંથા મીડી જોલે તો પહેલી તોન
શ્રી જીનવર મજૂધર મુનીવરને કહે
અર્થ-સાધુ મુનીગજે વિચારીને નિર્વંધ જાણ મોનવી પરતુ કકંશ
કોર સાવધ જાણ પિલકુલ જોનવી નહીં અને મીડી જાણ
પણ વિચારીને જોનવી
- ૫ સાવધ કામો કે જેમાં રાગ દોષનો વધારો થાય તે કામો સાધુ આદેશ ઉપદેશ આપે તો શું ?
- જ જાગવાને કહ્યું છે કે સ સાવધ રાગ દોષનો વધારો થાય તે કામો સાવધ દેખાતી સાધુ તેવા કામો પોતે કરે કરાવે કે ઉપદેશ આપે તો તે પાપી અમજુ કહેવાય

- ૫ ગૃહસ્થી ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહી સસારના અનેક કામો કરે તે સાવચેત કે નિર્વંચ ?
- જ ગૃહસ્થી ગૃહસ્થાશ્રમમાં રી જે જે આગલા સમાજ બના કામો રે છે તે સાવચેત કે પરતુ પોતે ગૃહસ્થી હોવાથી તે કામો પોતાની ન સારિકે ફજ સમજી શકે છે અને તથીજ શુ છે કે -
સમજીત દની જીવે કરે કુટુંબ પ્રતિષ્ઠા
અત થી અગ્રો ગહે, જેમ ધાવ ખીનાવે બાળ.
- ૫ મમ સારિકે આવશ્યક શ્રે અને ધર્મ કહે તો શુ ?
- જ સાવચેત મોને ધર્મના કામો કહું તો મિથ્યાત્વ લાગે સાવચેત કામ પોતે ર નાવે અનુભવના શ્રે મનથી, વચનથી, મનથી તે અધર્મની ન બુદ્ધિ છે અને ભગવાનની આજ્ઞા બદલ છે
નિર્વંચ ન બુદ્ધિ પોતે કરે કરાવે અનુભવ ન કર મનથી, વચનથી મનથી તે મને ભગવાનની આજ્ઞામાં છે અને તેનાથી ધર્મ કાર થાય છે
- ૫ કેનાક કહે છે કે ધર્મ કામને માટે સાદુ ગૃહસ્થીને આવે જાઓ આ મમ કરો વોગે શુ તો શુ વાગે ?
- જ ધર્મના કામો તે “પાન રદિત” નિર્વંચ છે અને તે કરજી કરવાની ભગવાનની આજ્ઞા છે, જેવા કે સાદુ મૂનીરાજને વદના કરવાની સાદુ મૂનીરાજને મજતો આદાર પાણી કપડા દવા વિગેર વરોરાવવાની, ત્યાજ પર્યખાનુ કરવાની છત્તાદિ આગાના શૂત્રમાં ધણા દાખલા છે પરંતુ ધર્મના મમને નામે ગૃહસ્થીને કામ ભાગવવાની, મનિ મદિ મોશ વધારવાની, ભાગ ભોજ ખીજન પાસે ઉચ્ચમનવાની વિગેરે કરજી કરાવે તો ૨૮ મુ અણુત્યાર લાગે
- સાખસુત્ર દશવગલીક અધ્યયન ૭
- ૫ મિત્રજી દુષ્ક કરવાનું કરજી શ ?
- જ આપને જે સાવચેત મો જાણતા અજાણતા સેવા દોય અને તે કતવ્યથી ધર્મ બધાવા દોર તેની આગેલજા રૂપે મિત્રજી દુષ્ક શીએ જીએ

દાખના તરીકે સામાયિકમા ઉપડે મુખ્ય બોલ્યા તે કામ સારથ છે
અને તેથી પ્રતિક્રમણુમા સામાયિક મન આલોચી વખતે
સામાયિકમા ઉધાર મુખ્ય મો વા તેનું મિત્રજમી દુકક કરીએ છીએ

સારથ કામ સર્વેહી મુની ત્યાગે ખોટા જાણ
આરા તેની કેમ દીયે, વાર કરે નિનાણ (નિચાર)

જે કામ અનુમોદીયા, મુનીને લાગે પાપ
તો કરનાવાગે પહચે કરજો તેમા વર્મ કેમ થાય

નીતિ.

ધર્મનીતિ, રાજ્યનીતિ, ટહુસ્થનીતિ

૧ ધર્મનીતિ.

જે કરણી કરનાથી આજીવ દુઃખતિમા પડતો બચે અને સ સા
સમુદ તરી સકે, જે કરણીથી કેમ ખયે અને મોક્ષપદના પ્રાપ્તિ
થાય તે ધર્મનીતિ - જેમ કે શુદ્ધ પાત્ર મદ્યવત પાણી સાધુપણ
પાગે, સાધુપણ નથી બને તો ગ્રાવકના બારવત અગીકાર કરે
વત પત્રખાણુ કરે પૃથ્વી, પાણી અગ્નિ વાયુ વનસ્પતિ આદિ
પાત્ર રથાવર તેમજ નસજન દણવાના બને તેવા ત્યાગ કરે કરાવે
સાત વ્યસન - ચોરી જીગર પરભાગમન વેસ્થાગમન,
મામભક્ષણ, દારૂ, શિકાર ના ત્યાગ કરે, પરિગ્રહનું પ્રમાણુ કરે,
કાળાખજાર, જા મહત્તિ કરવાના તેમજ આરભ સમારભ કરનાના
બની શકે તેટલા ત્યાગ કરે, કરાવે અનુમોદે ધર્મનીતિ

આ નક દરદેજ ના મનોરથ ચિતરે

આરે હુ આરભ પરિગ્રહ જે દુર્મતિના કારણ છે તે છોડ અને
વત આદર અત સમયે સચારે કર

૨ રાજ્યનીતિ.

રાજકારભર ચલાવવો ન્યાય આપવો ચોર લુચ્યા
સમ કરવી રાજ્યની આરા દુકમ, મનાવવા સ
ધર્મનીતિ રાજ્યનીતિ

૭ ગૃહસ્થનીતિ

મા બાપની સેવા કરવી, ઊકડા ઝાઝીને જાણાવવા પ બુદ્ધિવા
કુળનું સેવક બનવા માટે પડ્યે સારથાર કરી, સમાજ વહેવાર
સચવટ બુધ્ધિ તરમ્માને અનાજ પાણી પણ પત્નીને ધાસ આપવી
સવ કરવી, ગરીબોને પૈસાની મદદ કરવી, બાઈબાઈ, દોષ્ટદોષ્ટ,
સમાજનેદીને મામ પડે દરેક જાતની મદદ કરવી આમસેવા દેવસેવા
કુટુંબસેવા ઈત્યાદિ કામો કરવા તે ગૃહસ્થનીતિ.

૩ સમ્ર વહેવારના મંત્રે કરવા તેજ અમારો ધર્મ છે !

જ બાઈ અને ધર્મનો અર્થ સામાજિક હિત થાય છે તે સમજવાની
આસ જરૂર છે

૧ ધર્મ શ્રી કેવળજ્ઞની પ્રભુને પ્રદેવો અદિ સામય ધર્મ
તે અસ્મિક ધર્મ

૨ ધર્મ ફરજ

પૈમાનો ધર્મ - ગરીબોને મદદ કરવી હોખીતાન, કુવા બાવ
પરખ, મુકો પાજારોગ, પશુપક્ષીને ધાસ આપવી મદદ
વગેરેમાં ધન આપવું

મા બાપનો ધર્મ - ઊકડાઓની સારસબાગ રાખવી

ઊકડાઓનો ધર્મ - મા બાપની સેવા કરવી તેમની આજ્ઞાને
માન આપવું

શિક્ષકનો ધર્મ - ઊકડાઓને મગમર બાજુવા

પાઠશાળાનો ધર્મ - આરોગી પાઠશાળાને દુખમા સહાર કરવી
એકબીજાને મદદ કરવી

રાજાનો ધર્મ - રાજ્યતની સલાજ રાખવી, દુષ્ટમન ચી આપે
તેમને મારી પાછા દાખવા

૨ નાગરિક ધર્મ - સદેર કે ગામમા દરેક વખતે મદદ માગ તૈયાર રહેવું

૧ રક્ષતનો ધર્મ - રાજ્યના હુકમને માન આપવું ઈત્યાદિ, સામાજિક
કામોને સામાજિક ધર્મ કહો સામાજિક કર્તવ્ય કહે,
સામાજિક હિત કહે કે સમાજનીતિ કે લૌકિક ધર્મ કહે

તેમાં કાર્ક ખાત્ત ફર નથી સમારી જીવે તે એક બીજા
 તરફ સાચવે પડે છે અને તેમાં દિ સા આવરક
 અનિર્વાહ છે પરંતુ અમારે કપી મમુ તરફ માગે તે પ્રભુ
 પરપેચે સવા નિજ રામય અદિ સા ધર્મ કે જેને આપ
 ધમ માને કહીએ છીએ તેજ છે

૧૦૧ ધર્મનો અર્થ સરખાવ પામુ છે

ધર્મ નિયમિત સ્વયં, સમાર વનિ ધમ ।

અને સ સારના નિયમિત રૂપથી ધારણ કરે તે ધર્મ

અનિનો ધર્મ પામવાનો

પામીના ધર્મ થઈ કરવાનો નરમ છીસાનના ॥

અનાજનો ધર્મ બુખ મટાડવાનો

૨ અસારનીતિના બે પ્રકારથી રાકવા મળે ?

૧ દરેક માનસે સમજતું નેજાએ કે પોતાની પામે જે ધન છે તે
 નિયામી ભાગીદારીનું છે તે જાળવને આપે છે તેમાં માછ નરાઈ
 કરતો નથી એ તો અસારિક કૃત્ર છે તેવા સસારિક કામે કરવાથી
 દુનિયામાં જન કીર્તિ મળે, અબજ થાય, પેઢેમાં વાન કરવાય
 એ બીજાને આપતું હોય તે સસારનીતિના કામમાં જ નારી જીવેને
 દમેશા અરમ્યપગમનો સબધ રાખવો પડે અને પોતે તેને
 અસારિક ધર્મ સમજે છે

૨ અન્ય દર્શનોમાં પણ ચાર આતમ બતાવ્યા છે તે કયા ?

૧ મહાત્માત્મ મૃદાત્માતમ વા પ્રિયાતમ સત્યાસઆતમ

૧ મહાત્માત્મ - કે જેમાં મહાત્મ્ય પામવાનું મહત્ત્વ છે
 તે ધર્મનીતિ

૨ મૃદાત્માત્મ - કે જેમાં પોતે પરબે કે છાકરા ડોખીને
 પરબાવે છે તથા સસારિક કામે કરે છે તે સસારનીતિ

૩ પ્રિયાત્માત્મ - કે જેમાં પોતે ધરખાર છાડી એકાન્ત સેવન
 કરે છે

- ૪ સત્યગ્રામ - ૨ જેમા પોને સત્યાગ્રામ દર કામો છોડે છે
 અને આત્માનુ કલ્યાણ કરવા માટે સત્યાગ્રામ અંગિકાર કરે છે
 ૨ જેને આપણે ધર્મનીતિ કીએ છીએ

આત્મિકશક્તિ - પુરુષવિકાસશક્તિ

આત્મિકશક્તિ અને પુરુષવિકાસશક્તિને ખાસ ઓળખવાની જરૂર છે કારણ કે જ્યાં સુધી આત્મિકશક્તિ અને પુરુષવિકાસશક્તિનું જુદા જુદા સ્વરૂપમા ઓળખ્યા નથી ત્યાં સુધી પુરુષવિકાસશક્તિ કે જે સારમાર્ગ છે તેમા ધર્મ સમજવાથી આપણે જે કર્મ અપાવવાનું પડે છે તે પાર પડતું નથી

૫ આત્મિકશક્તિ તે શું ?

- જામ શુદ્ધિ નાથન ધર્મ દરેક માણસ પોતાના કર્મ અપાવવા અને પોતાના આત્માને કર્મથી દુરકો કરવા ત્રણ પદ્યખાણુ આદિ સવર નિજ રાત્રી મેળવી કરે છે

કોઈ અપવાદ છે અદ્ભુત આત્માની લીનોત્રી ત્યાં છ પદ્ય પદ્યખાણુ કરે છે ત્યારે આત્મા કર્મ અધનથી દુરકો થાય છે ૩) વખત તત્ત પદ્યખાણુ કરવાથી શારીરિક અશક્તિ ઉપત્તિ થાય છે કોઈ માણુ કુખે છે, મોઢને અચર આવે છે કોઈને હાનિ થાય છે તે વખતે પોતે મમતા રામે અને વિચારે કે જે વખતે આત્માને શાન્તા થાય છે તે વખતે જરૂર શરીરને અશક્તિ થવાની જાય જામ મળ વળ" શરીરને કંઈ આપ્યા મીવાય માગ આત્માના કર્મક્ષય ની ગીતે થશે ૧ એમ વિચારી શરીરપરનો મોહ તરો છે ત્યારેજ આત્માનુ કલ્યાણ મરી શકે છે અને તે આત્મિકશક્તિ મેળવવા ની દુષ્ક મહા વળ ૧

શાખનુર દશરકારીક ૮

૬ પુરુષવિકાસ શક્તિ તે શું ?

- જા સારમા ખાણુ પીણુ, કપડા પહેરવા, ઝેરઆગમ કરવો બનાદિ શારીરિક સુશુદ્ધિ તે પુરુષવિકાસશક્તિ

૭ પુરુષવિકાસ (શારીરિક) શક્તિ કરવા, કરાવવાથી શું ?

- જા શારીરિક શક્તિ કરવી કરાવવી તે સારમાર્ગ અને તે બેગ વધારે અને બેગ બેગવવાથી આત્મા કર્મ અધનથી બારે થાય છે મારેજ ની પુરુષવિકાસ પુરુષ સુખ સાર વધારવાના અધનરૂપ કલ્યા છે

૧ ગનશાતા કરી પરસ્પર, એક એકને બળુવારો
પણ ભાવે શાતા આત્મના થયા રીણુ તથી યથો પ્રાપ્તો ઉપધારો
માનાથ- આ શ્રવે પુદ્ગલિશાતા પરસ્પર અનતિવાર કરી કે પરતુ ત્યામુધી
ભાવથી આત્મિકશાતા કરી નથી ત્યા સુધી કે પણુ શ્રવનો ઉપધાર
થયો નથી એટલે કર્મ બધનથી છુટો થયો નથી

પ્ર આત્મિકશાતા કઈ નીતિમા છે ?

જા રોતે પોતાના આ માની શાતા સાદુ વ્રત પચ્ચખાણુ આદિ સ્વ વર
નિર્જંશી કરી કશ્ચી કરે કે તે ધર્મનીતિમા છે કતાવે છે અમે
અમોદના કરે કે તે પણ ધર્મ નીતિમા છે

પ્ર પુદ્ગલિક શાતા કઈ નીતિમા છે ?

જા પુ ગલિકશાતા સ સારનીતિમા છે મરણ કે સ સારી જીવ સ આરમા
રહતો થઈ કરે કે અને સ સારના મો ને સ સારનીતિના સમજે કે

૧ ન શરે ત્યાગ માગથી આત્મિકશાતા થયે ત્યારે શ્રવ કર્મ
બધનથી હનિ થયે અને સરીરને અશાતા થયે

૨ ન્યારે શારીરિક શાતા થયે ત્યારે અવ્રત આનંદનારતુ મેવન
થયે શરીરને પોપણુ મગશે અને આ માને કર્મ બધન થયાથી
અશાતા થયે

પ્ર શાતા આપ્યા શાતા થાત તેના ઉપર લગવાને ૭ બોલ પડ્યા છે

જા ૧ આર્થ માગથી વેગતો

૨ સમાધી માગથી ન્યારો

૩ શ્રુત ધર્મની હેનખાનો કરણુદાર

૪ અમોદનો કારણ

૫ થોડા સુખને માદુ ધણા સુખનો દારણુદાર

૬ લોહવાળીયાની માફક ઝુરશે

શાખ સૂત સુમંગલ અધ્યયન ૩ ઉ ૪ ગા ૬

ઉપર બતા મા મુજબ શાતાના બેને ખાશ ઓગખવાથી સમજી માણસ
સમજી શકશે કે પુદ્ગલિકશાતા અને આત્મિકશાતા શુ ચીજ છે અને ત્યારેજ
પુદ્ગલથી આત્માને જુદો સમજી આત્મિકશાતાનેજ સ સાર ધ્યાનના સાધન
ઓગખી શકશે અને ત્યારેજ શ્રવ કર્મ બધનથી હનિ થઈ કર્મ કમલ થઈ શકશે

વ્રત - અવ્રત.

વ્રત એવે ત્યાગ (ત્યાગ માગ')

અવ્રત એવે ત્યાગ નહીં તે (ભોગ માગ')

૧ નૌકારશી એવે શુ ?

જ સુરોદય થવા પછી જે ઘડી સુધી ખાવાના ત્યાગ કરવા (પચ્ચખાણું) તેનું નામ નૌકારશી

૨ નૌકારશીમા વ્રત શુ ?

જ સુરોદય થવા પછી જે ઘડી સુધી ખાવા પીવાના ત્યાગ કર્યાં તે વ્રત અને તે ત્યાગ માગ'

૩ ચોવિહાર ઉપવાસ કયો તેમા હ ત્યાગ છે ?

જ ચોવિહાર ઉપવાસમા ચાર આદ્ય (અશણ્ક પાણ્ક અર્ધમ સાધમ) ના ત્યાગ છે

૪ ગાંધ માણસ તે વિહાર ઉપવાસ કરે તેમા શેનો આચાર છે ?

જ તે વિહાર ઉપવાસમા પાણ્કી પીવાનો આચાર છે અને તેથી પાણ્કી પીવા જોડતું અવ્રત ચાલુ રહે છે

૫ અપવાસનું પચ્ચ માણ પારી પારણ કયું તેમા વ્રતનો વધારો થયો કે અવ્રતનો ?

જ અપવાસ કયો તે તો વ્રત અને અપવાસનું પચ્ચખાણું પારી પાગણું કરે અને ખાન પીએ તે અવ્રત આશ્રવ અથવા ભોગ માગ'

૬ કાંઈ માણસને આમ વિન્યા બાન ચલાવી સામાયિક કરાવીએ તો શું થાય ?

જ સામાયિકનું તે માણસને વ્રત થયું અને સામાયિક કરાવનારને વ્રતના અનુભોદન ૪ (દલાલી) નો લાભ થયો

૭ એક માણમે પચ્ચામ લીલોત્રી રાખી ખાખી લીલોત્રીને ત્યાગ કયો પચ્ચામ ગણેલી લીલોત્રી ખાખ તે લીલોત્રી ખાધી તે મેમા અને ખાખીની હોડી તે શેમા ?

જ લીલોત્રી દસ લાખ પ્રથેક અને ચૌર લાખ સાધારણ એમ ચોતીમ લાખ કહી તેમાથી ૨૩૧ ૬૮૫ ના ખાવાના ત્યાગ કર્યાં તે વ્રત ધમ

અને તે મોત્ય માર્ગ છે પણ પચાસ લીંગોની ખાનાનો આગાર ગણ્યો છે તે અનત છે અને પોતે ખાવ કે તે અનત આશ્રવાર છે અને તેનું તેને પાત્ર નાજે કે

૧ આખા સસારી છીએ એટલે આપણે ખાનુ પીનુ તો પટેજ એમા અનત રીનુ ?

જ દરેક માણસે ત્યાગ માગ સમજવાની ખામ જરૂર છે કારણ કે ત્યાગ માર્ગ અનંત સગાર માર્ગ જે જન ધર્મ મા માર્મિક અને નીતિ માર્ગથી સમજાવ્યા તેની રીતે બીજામાં ભાગજ સમજી શકાશે ને ખાનુ પીનુ વિગેરે સગાર માર્ગના ધર્મ હોત તો ભગવાન તેને છોડવાનું કહેત નહીં, કાગા જે ખાના પીવામાં ધર્મ ધાર તો ત્યાગમાગની જરૂર નથી દરેક માણસ તે સત્તે કરી શકે છે અને કાદો પણ કાષા ષ્ટ કરવાની જરૂર રહે નહીં વળી જીવો અન્ય ધર્મમાં પણ નિજ મા એમ શીત વ્રત કે જેમાં પાણી પીવાની પામ મનાઈ છે તેમજ મસમમો પગ ગેળા કર કે જેમાં તેઓ દીનસે ખાનાના ત્યાગ કરે છે દરેક અર્થમાં ત્યાગની મદદા ખતાની છે

ભગવાનો ઉપદેશ તો દરેકને પાનાથી બને તેમજ ત્યાગ સધારવાનો છે ખાનુ પીનુ ગેરનો અનત આનન્દદાર છે અને તે કર્મબંધનું કારણ છે

૨ પારણનો અર્થ શું ?

જ પારણ એટલે મેતાના લીંગના પ્રત્યક્ષ અપવાજ પારી પોતે અનત આશ્રવારનું સેવન કરવું તે

૧ અપવાસનું પારણ — મેને કરેલા ગાર અથવા નામ આદારના એક દીવસના ત્યાગ તે પારી બીજે દીનસે ખાવ પીએ તે અપવાસનું પારણ

૨ માન ખમણનું પારણ — એક મહીના સુધીના અપવાસ કર્યા હતા તે છોડી છુટે મોળે ખાવ પીવે તે માસ ખમણનું પારણ

૩ પોતાના પ્રત્યક્ષ અપવાસના દાઠમ પુરે થયા પાદ તે ચીજ પોતે ભોગવે તો શું ? ભોગવાવે તો શું ? અને તેની અનુભવ ના કરે તો શું ?

- ૧ પન્થખખ પારી તેને બોલવે તે પન્થ જે બોલ વધારા બોલવાવે ને બીજે કરછે બોલ વધા, અને અનુભવના કરે ન ત્રીજે કે જે બામનો બામી । થ વ
- ૨ પા છુ કતારીએ તો પેના કુવને સાતથ થ વ બો તેથી પુખ નીપજે ।
- ૪૧ પદતા તો અમજતુ જ્ઞેજ્ઞે કે મ્મ માત્ર થાય શાગીતિક કે આત્મિક । જો પા બાધી આમિત્વાના થની દાર તો ત્યા । માર્ગની જાણ નથી પ તુ પા બાધી । ગીતિક સાતથ થઈ પરતુ નાન દશન આત્મિકની ત્રિધિ થની નથી તેથી તે આત્મિકધર્મ નથી
- ૫ આવકનું ખાતુ પીતુ નાત ઉપનોગ વગેરે નવર્માં અવનમા ।
- ૪૨ આવકનું ખાતુ પીતુ બા । ઉપનાય ત્રિધે થી ઉત્તર તથા થી સુત સુગ જ્ય મમા અવનર્માં કયા છે
- ૬ અવનને ૭ મારનો વખ કયા સુતમા કે રો
- ૪૩ થી મહાગ સુતના જ્ઞમા દાણામા દશ પ્રમારના સુત કયા તેમા અવનને બાર વરદ દલા
- ૮ કેવન નાની પ્રક્રિયા વિના પોને ધર્મ પ્રક્રમે ને નુ ।
- ૪૪ કેવળ નાનીની પ્રક્રિયા વિના પોતપોતાના મન અનુસાર પ્ર વજુ કરે તેને કિ ચિત માત્ર જાણ પડુ નથી

સાખ સુત સુમગઅમ અધ્યયન ૧૦૦ - ૧૪

નાવક કેવળનાની પ્રક્રિયા વિના બીજો ધર્મ માનવે નહી

શ્રી ૧૦૦ - ૨ ૨૦

- ૧ સાધુજી તપમ્યા કરે તેમા શા ? ।
- ૪૧ સાધુજી તપમ્યા કરે તે ના પુત્રીનુ કાજ કે નહીં કે નહીં વર્મ છે
- ૨ સાધુજી પારણુ કરે તે નનમા કે અવનમા ।
- ૪૨ સાધુને પ્રક્રિયા પ્રમાણ અવનમા અવનમા અવનમા આદાર અસાધ્ય કલો મેળા અધ્યયન કેવળ

સાખ સુત સુમગઅમ અધ્યયન ૧૦૦ - ૧૪

જ સાધુશ્રીને સુઝતો નિદોન આદ્યાર પાણી ધત્યાદિ ખપતી ચીજો વહોરાવનાથી અશુભ કમનો દાય થાય અને સુધારદાનથી પુણ્ય બધાન અને આનન્દ ખારમ મત થાય છે

શાખ સુત જગતની શતક ૮

પ્ર ચિત્ત નિત, પાત્ર નો ય અર્થ ?

જ નિત - વળે રાવનાનાગા અને તેના જ્ઞાન

૨ નિત - વસ્તુ

૩ પાત્ર - લેનાર

આ ત્રણે વસ્તુઓ શુદ્ધ હોય તો કમ ખપે ■ પરંતુ નણ્ણમાંથી એક પણ વસ્તુ ખરાબર શુદ્ધ નહીં હોય તો કમ ખપે નહીં દાખલા તરીકે વસ્તુ અસુઝતી હોય પાત્ર શુદ્ધ નહીં હોય વહોરાવનારના જ્ઞાન શુદ્ધ નહીં હોય તો બધું ફેડકટ

પ્ર કોઈ માણસો અનન સેવરાની મત કહે તે શુ ?

જ અનન સેવરાની મત કહે તો મિથ્યાત્વ ત્યાગે

દર્શાવ

એક માણસે વાડીમાં બે જાડ વાળા એક આખાતું, ખીજું ધતુરાતું તે બે ને જાળના ફળ જીરુદા જીરુદા છે કમ સંજોગે તે માણસ જુની ગયો કે કરો આમો અને કયો ધતુરો અને સમજ ફેરથી ધતુરાનાં ઝાડને આખાતું સમજી તેને પાણી સીંચુ અને મનમાં રાજી થાય કે આમો મોટો થશે એટલે મને ફેરી મળશે પરંતુ આખાનાં ઝાડને બદલે ધતુરાને પાણી સીંચુ એટલે ધતુરો મોટો થશે અને આમો કુમળાઈ ગયો આ ધતુરાને ફળ આપ્યા હવે પોતે અળણ પણાથી ધતુરાના ફળને આખાના સમજી ખાય તો શુ થાય ? તો તુરત જવાબ મળશે કે મરી જાય તે મુજબ કોઈ માણસ મત ધર્મમાં સમજે નહીં અને અનન રૂપી અધર્મ ખેતે સેવે આ કહે કે મને તો પ્રુણ થાય ■ તો મિથ્યા ન લાગે અને જેમ પેના માણસે આખાને બદલે ધતુરાને પાણી પાચુ અને ફેરીને બદલે ધતુરો ગયો અને તે ખાય તો કુખ પામે તેમ અનન સેવી સેવરાની, અતુમોદી ધર્મ કહે તે પણ કુખ પામે છે અને કમ ખપાવી સ સાર ઓઠો ફેરી શકતો નથી

- ૩ આવકને ધર્મધર્મી પ્રતાપની કથા છે તે કથા નાથે :
- ૪ આવક જે જે આપણ મહિની કરણી કરે છે તે લેખે તે ધર્મી છે જે જે પ્રતાપની એટલે ત્યાગની મરણી મરે છે તે લેખે તે પ્રતાપી ॥ પરંતુ જે કામો અધર્મના અપ્રતર્કના છે અને જેમાં પ્રમુખી આપણ નથી તેવું મેલન કરે તે લેખે તે અધર્મી છે અપ્રતી છે અને તે ન્યાય આવકને ધર્મધર્મી પ્રતાપની કથા છે

સાથ સુત્ર નામ

- ૩ આવકના બાર પ્રત સંશેષમાં સમ નવે
- ૪ આવકના બાર પ્રત તે આવકના છે એટલે જેના બને સર્વ તેના ત્યાગ કરે છે સ્વધુજ જેમ નાવ સર્વ પ્રતી ધર્મ યજ્ઞના નથી
- ૧ પહેલા પ્રતમાં - આવક દાનના આપણ પ્રમુખ દાનના સંકલ્પેણ ત્યાગ કરે છે
 - ૨ બીજા પ્રતમાં - આવક મોટું લોકુ બેલના બોગી બાગી પુરનાના ત્યાગ કરે
 - ૩ ત્રીજા પ્રતમાં - આવક રાજદંડ લોક સર્વ એવી રીતે મેળે મેળે મરવાના ત્યાગ કરે
 - ૪ ચોથા પ્રતમાં - આવક પત્ની વેશ્યથી મધુન સેવવાના ત્યાગ કરે સ્વચ્છીથી મર્મી ॥ ઉપરાંત ત્યાગ કરે
 - ૫ પાંચમા પ્રતમાં - આવક મર્મી ઉપરાંત ધર્મી રાજના ત્યાગ કરે
 - ૬ છઠ્ઠા પ્રતમાં - આવક મર્મી ઉપરાંત દેવી નિગ્રમના ત્યાગ કરે
 - ૭ સાતમા પ્રતમાં - આવક ઉપરાંત પ્રતિભાના છાત્ર બેલ છે તેની મર્મી કરે તેમાં પર કમીન મર્મી ઉપરાંત સેવવાના ત્યાગ કરે
 - ૮ આઠમા પ્રતમાં - આવક ઉપરાંત નિર્યત્ક પાથે કાચાને પરિત્યાગ કરે
 - ૯ નવમા પ્રતમાં - આવક ઉપરાંત કરે

છ કાપના છવને સમાન દટિથી વ્હુએ અને ૭ કારમાથી કાઢ પાળ
કાપની દિસા થની હાલ તે કામમાં સાડુ મુનિરાજ વચ્ચે પડે નહી
દરેક છવ પોતાનુ છવનુ ઇન્કે કોઈ મરનુ ઇન્કે નહી

સચ્ચેમિ જીવીય વિમ ।

સાચે જીવિ નિ રુદ્ધાંતિ જીવીક ન મરીજિર્ક ।

૫ છ કાપ છવની કોડ સમજ બતાવી દોન તે કહો ?

જ	પૃથ્વીકાપમાં	સખ્યાતા	અસખ્યાતા	છવ છે
	અપકાપમાં	સખ્યાતા	અસખ્યાતા	છવ છે
	તેડિકાપમાં	સખ્યાતા	અસખ્યાતા	છવ છે
	વાયુકાપમાં	સખ્યાતા	અસખ્યાતા	છવ છે
	વનસ્પતિકાપમાં	સખ્યાતા	અસખ્યાતા	અનતા છવ છે

વળી નીચેની કવિત જે જોન લાગ્યોમાં બહુ પ્રચલિત છે તે તખીએ છીએ

પૃથ્વી પીડુ જોટલીમાં, રે છવ કલા છનરાય

પારેના જોટલી કાપ કરે તો જ જુદિપમાં ન સમાય

બોના પ્રશ્ન રે ૬ ૪ વિભાસી જોય — ૧

પાણી એકજુ ખીડમાંજ રે છવ કલા છનરાય

અસખસ જોટલી કાપ કરે તો જ જુદિપમાં ન સમાય

બોના — ૨

અમી એકજુ તણખામાંજ, રે છવ કલા છનરાય

સરસવ જોટલી કાપ કરે તો જ જુદિપમાં ન સમાય

બોના — ૩

વાયુ નીકજુ દોળતાંજ, રે છવ કલા છનરાય

વડખીજ જોટલી કાપ કરે તો જ જુદિપમાં ન સમાય

બોના — ૪

વનસ્પતિને, નવખેડીયેજ રે છવ કલા છનરાય

સખ્ય અસખ્ય અનતાંજ જેનો પાર

કહેતાં ન થાય — બોના — ૫

- પ્રં એકેન્દ્રી જીવને હાથમાં લીધાથી કેટલી વેદના થાય ?
જ નૌતમસ્વભાવી મહારાજે વીગ જગવાનને પ્રગ્નુ કે દે જગવાન એકે દ્રી
જીવને હાથમાં લીધાથી કેટલી વેદના થાય ? ત્યારે જગવાને કહ્યું
હં મૌતમ સામજી -

એક માણસ જ મધી આધિયો બહેમે મુગો, લુલો, પામલો દાણ તેને
મળ્યું જીવવાન માણસ મુગીએ મરી મારે તો જે વેદના થાય તેટલી વેદના
ની જીવને હાથમાં લીધાથી થાય

રાખસજી આચાર્ય

- જીઓ પાચ ચ દમરી શુ કહ છે
જો જરા પ્રગ્નને બનવ ત તરલો દેવે મુખી પ્રદારો
જો કુખ વેદે તેવે એકે દ્રી લીધા હાથ મળમે
મણી જીવદયા ના પામે

- પ્ર વનસ્પતીકારમાં એવા જીવ બતાવે કે જેમાં એકજીવ દોષ ?
જ અનાજમાં દાણે દાણે જીવ છે
પ્ર વનસ્પતીકાષ જેમાં એક કરતા વધુ જીવ દોષ તે બતાવે ?
જ કાકડી, જમરખ કેળા અજીર ઈત્યાદિ
પ્ર ફલમાં કેળા જીવ છે ?
જ ફલમાં અષ્ટખ જીવ છે પાખડીએ, પાખડીએ જીવ છે અને
ફલની કપગમાં અનતા જીવ છે
પ્ર કદમુગમાં કેળા જીવ છે ?
જ આદુ કાદા, બટાટા, લસણ શકરીયા માજર, મૂળા ઈત્યાદિ કદ
મુગમાં સોયની અણીપર આવે એટલામાં અનતા જીવ છે
ન જગવાને જીવદિયાના પાપથી છુટવા શુ કહ્યું ?
જ જગવાને સુત્રમાં મણી જગ્યાએ માદળે માદળ મધુ છે કારણ કે ઉપર
બતાવ્યા મુજબ દરેક કારમાં જીવ દોષથી તેને હણવાથી દોષ વાગ
છે અને દિ સા કરવાથી કર્મ બધાય છે દરેક ધર્મવાળા “ અહિ સા
પરમે ધર્મ ” કહે છે પરંતુ ઉપર બતાવ્યા મુજબ છ કાળના જીવની
પુરી સમજ નહીં હોવાથી આ સંસારમાં લાખા કરે છે

પ્ર ઇન્દ્રિયો કેને કહે છે ?

જ નેનાથી જીવ સમ્પદ રૂપ રસ ગ્રંથ અને સ્પર્શના વિષયોને જાણે છે તેને ઇન્દ્રિય કહે છે

પ્ર ઇન્દ્રિયો કેટલી છે ?

જ ઇન્દ્રિયો પાંચ છે તેના નામ -

૧ શ્રોત ઇન્દ્રિ - કાન, જેનાથી સાંભળી શકાય છે

૨ ચક્ષુ ઇન્દ્રિ - આંખ, જેનાથી કાણુ પીણુ, લીણુ રાણુ, ઘીણુ, વગેરે દેખાય છે

૩ ઘ્રાણુ ઇન્દ્રિ - નાક, જેનાથી સુગંધ દુર્ગંધ અનુભવાય છે

૪ રસ ઇન્દ્રિ - જીભ, જેનાથી ખાદુ મીઠુ, કડકુ કસાયણુ, તીખણુ, શીઠકુ વગેરેની ખબર પડે છે

૫ સ્પર્શ ઇન્દ્રિ - શરીર, (આમડી) જેનાથી હલકુ ભારે, ઘસુ ઉડુ, સુવાણુ ખરબચડુ વગેરે જાણી શકાય છે

પ્ર એકેન્દ્રી જીવમાં કય ઇન્દ્રિ હોય છે ?

જ સ્પર્શ (શરીર) હોય છે તે એકેન્દ્રી જીવ છે - જેના કે પૃથ્વી પાણી અગ્નિ વાયુ વનસ્પતિ

પ્ર મે ઇન્દ્રિયાં કય કય ઇન્દ્રિયો હોય છે ?

જ સ્પર્શ અને રસ તે મે ઇન્દ્રિ જીવ છે - જેના કે પૌરા અગસીયા

પ્ર તેમ જોમાં કય કય ઇન્દ્રિયો હોય છે ?

જ સ્પર્શ, રસ, ઘ્રાણુ, તે તેમજીવ જીવ છે - જેવા કે કીડી, મહેલા ઇત્યાદિ

પ્ર ચૌ ઇન્દ્રિયાં કય કય ઇન્દ્રિયો હોય છે ?

જ સ્પર્શ, રસ, ઘ્રાણુ ચક્ષુ તે ચૌઇન્દ્રી જીવ છે જેવા કે માખી પતંગીયા ઇત્યાદિ

પ્ર પાંચ ઇન્દ્રિયાળા જીવમાં કય કય ઇન્દ્રિયો હોય છે ?

જ સ્પર્શ રસ ઘ્રાણુ ચક્ષુ, શ્રોત તે પંચેન્દ્રી જીવ છે જેના કે તિથંચ મનુષ્ય, દેવતા, નારજી ઇત્યાદિ

૩. પવેની જીવમાથી સ્ત્રી પુરુષ જાણે ગતિના જીવ છે અને બાકીના કઈ ગતિના જીવો છે તે કહો ?

જ. સ્ત્રી પુરુષ તે મનુષ્ય ગતિના જીવો છે અને બાકીના એકેન્દ્રીથી પવેન્દ્રીમાં ગાય, બેસ ઘોડા, હાથી છત્વાદિ તિર્થંચ ગતિના જીવો છે.

અજીવ — સત્તાકાળ અજીવ રહે છે, તેના પાંચ ભેદ

૧ ધર્માસ્તિકાય ૨ અધર્માસ્તિકાય ૩ આકાશાસ્તિકાય

૪ કાળ ૫ પુ મહાસ્તિકાય

પુણ્ય — તે સુખ કર્મ

પાપ — તે અસુખ કર્મ

આત્મવ — તે કર્મ આત્માનું પારખું

સવર — જેનાથી આવર્તા કર્મ રોકાય છે તે

નિર્જરા — જેનાથી કર્મ તૂટે, અથવા આત્માની અપુણ્ય (અશુભ) ઉત્પત્તિના થાય

બંધ — જીવ સંધાતે સુખાસુખ કર્મ બંધાય

મોક્ષ — સમગ્ર કર્મથી મુક્ત થાય તે

ધર્મ - હિસા

અમત્ય પ્રવૃત્તિ પ્રાગમ્ય પરાપણે હિસા ।

અસત્ય વૃત્તિદ્વારા ધનારા પ્રયત્ન વધ ને હિસા કહે છે મંદિરા અદ્ય જ્ઞાનિ હિસા છે

અભયદાન

કોઈપણ જીવને ભય નહીં ઉપજાવે એ ને હો ન હો ક વો ને અભયદાન

૩ ધર્મ અથે હિસા કરે તો સુ ?

જ. ધર્મ અથે હિસા કરે તો મહાદેવ છે મહાદેવ ૭૩૨
અનાર્તના છે મારા નથી

સ્વસ્ત્ય

દેવ ગુરુ ધર્મ કારણે હિ સાથી શુ ?

દેવ ગુરુ ધર્મ કારણે છ કાવ જીવમાથી કામ પશુ કાવની હિ સા ?
તેને મ દુષ્ટિનાગ કલા

શાખ સૂત્ર આચાર મ અધ્યયન ૧૦

દેવ ગુરુ ધર્મ મારણે, હીસા કરે જો કામ,

મદ દુષ્ટિ તેને કલા દશમા અ જો જોઈ

સાધુ મુનીરાજ (ગુરુ) ને અર્થે આદાર પાણી વગેરે બનાવે અને
સાધુ મુનીરાજને વહોાવે તો શુ થાય ?

ભગવાને તેવા આદારને આધાકર્મી આદાર કલ્પો છે અને તે આદાર
સાધુ મુનીરાજને વહોરાવે તો વહોરાવનારો સાધુ મુનીરાજના મનનો
ભગવાનનારો અને તે દિવાળી મૂર્તિ મહાપાપનો જાગીદાર બને છે
અને સસારમાં રખાઈ પડે છે વળી તેવો આદાર જો સાધુ મુનીરાજ
જાગીને ભગવે તો મહાપાપના સેન્યદાર કલા છે

શાખ સૂત્ર દશૈશ્વનિક અધ્યયન ૬

આધાકર્મી ઉદેશીક ભગવે, તેને કલા અભ્યાસારી

દશૈશ્વનિક છતાં અધ્યયનમાં શુ કા ન રાખે લીધારી

ભગવ જીવો હૃદય વિચારી

વળી ભગવાને કલ્પ છે કે —

હિ સા કરવાથી જીવો ભોલવાથી શુદ્ધ સાધુને

અશુદ્ધ દાન દેવાથી અ પ આયુ બધાય

શાખ સૂત્ર દાણાગ દાણા ૩

કવિત

નશ્વ ભોતે કરી જીવનેજ અદ્ય આયુ બધાય

હિ સા કરે પ્રાણી જીવનીજ ભોલે મૂળાચાળ

સાધુને અશુદ્ધ વહોરાયજ, ત્રીજો કાલે કલો જીવરાયજ

વળી ચાર પ્રકારે નરકાયુ બધાય

૧ મદ આર લ, ૨ મદા પરિમદ ૩ માસ બદાય

૧. ૧ પચેની જીવની ધાન, ચાક કાઢવાની નગમયુ બધામ છે
સાખ મૂત્ર ભગની

૨. પ્રથમ તો જીવેના બેં. જાણી મના દવે મ્હો કે ૭ કાર જીવમાથી
કેળવનુ મથની દિસાથી સુ ચાપ ૨

૩. ૭ માર જીવમાથી કોઈપણ કાવની દિસામા પ્રથમ નથી કાલજુ કે
જીવ બધા સ આ છે સહિ મુનીગજને ૭ માર જીવ દહવાના
નવ કોમીએ પચ્ચખાજુ દાવાથી તેઓ સ પૂર્ણ અભવદાની છે અને
તેથી તેઓ ૭ માર જીવમાથી કોઈકમુ મથની દિસા કરવાનો આદેશ
કેવેસ આપી સમતા નથી

સાખ મૂત્ર આસાર ને અધ્યયન ૪ ઉત્તર ૨

૪. ભગવાને મોરંમી લાખ જીવણાની બતાવી તે કહે.

૫. સાત લાખ પૃથ્વી કાવ, સાત લાખ અપમવ, આત લાખ તેકીકાવ,
આત લાખ વાનુ કાવ તવાખ પ્રત્યેક વનગપની કાવ, ચૈ, લાખ
આધારજુ વનગપનિકાર બે લાખ મેડી, બે લાખ તેડી,
મે નાખ ઓઝાંદી ચાક લાખ દેનતા ચાક લાખ નાતી વા લાખ
નિર ચ પચેની, ચૌદ લાખ મનુચ પચેની એવો મેડી ૭ મ
જીવેલી ચાપ

૬. પ્રતિકમણમા આપજે નોવાસી લાખ જીવણાને પચ્ચ ૧૬ જે
તે સમગતવો

૭. આપણે દરેક જાણે પ્રતિકમણમા દેવની દહ જીવેલી
ખમારીને છીએ એ વાત દેવ તે વળે ૭ મ ૧૧૬
એકેન્દ્રીથી પચેન્દ્રી જીવની એવે ૭ મ ૧૧૬ જે ૩૦ ૧૬
મારની દિસા નથી કરતા કુત્રાજી-૨ એકેન્દ્રીએ કે
૬ ને આપણે જાણીએ છીએ ૭ મ ૧૧૬-૨ મુ-૬ મુ
જીવની દિસા ચર્ષ દેવ તે તે દેવ ૧૧૬ જે ૩૦ ૧૬
તેમજ આત વર્ષ પ્રતિકમણ ૭ મ ૧૧૬ જે ૩૦ ૧૬
જીવણાને ખમાવે છે

૮. કેટલા ૨૦ જે ૩ મુ ૧૧૬ જે ૩૦ ૧૬ જે ૩૦ ૧૬ જે
લાખ ચાપ છે તે ૭૦ ૬૮

પ્રથમ તો ધર્મ અર્થે દિસા વામા અપ્પ પાપ અને બહુ નામ કહાવાવાળાને પુત્રી જીઓ કે ભગવાને બતાવેના જ્ઞાન જીવમાથી કઇ કાવની દિસામા થોડુ પાપ અને બહુ ધર્મ કહો છે ? વળી તમે જન ધર્મી થઇ આ પ્રમાણે કહેશો તો તમારે દિસામે જે લોકો છ કાવમા સમજતા નથી તે લોકો પોતાના દેવ દેવીને ભોગ ચાવવા પરુપક્ષી જેના કે બકરા, મરવા, પાકા વગેરેનો વધ દરે છે અને તેમા તેઓ ધર્મ સમજે છે તેના લોકોને આપણે ધર્મ અર્થે દિસાના પાપથી છેલ્લાના માટે શુ ઉપદેશ આપીએ ? હે લાઇ ધર્મના નામે પરુપક્ષીનો નવ કરવાથી તમે દિસા કરી પાપ બાધો છો અને અને તે દિમાના પાપથી મહાદુ ખ ભોગનુ પડશે વગેરે સમજાવી ધર્મ અર્થે દિસા કરવાના કામથી દુર રખાનીએ છીએ અને જ્યારે પોતે ૭ કાવ જીવમા સમજી ધર્મ અર્થે છ કાવમાથી મરિખી કાવની દિસા અપ્પ પાપ બહુ લાભ સમજી કરે, કરાવે, તો શુ થાય તેનો વિચાર કરો તો તુરત સમજી શકશો કે ધર્મ અર્થે દિસા કરવામા લાભ નથી

ભગવાને ધર્મ અર્થે દિસામા અ પ પાપ અને બહુ લાભ બતાવવાનાળાને ૧૪ કલા છે

શાખ સૂત્ર આચાર્ય અધ્યયન ૪ ઉ ૨

- પ્ર નાવક અભયદાની ઘઈ શકે કે નહી ?
- જ આવક ■ કાવ જીવમાથી કા. પશુ કાવની દિસા કરનાના ત્યાગ કરે તેટલા અર્થે તે અભયદાની છે માટેજ દરેક નાવક યથારમિત દિસા કરવાના ત્યાગ પોતાના પહેના મતમા કરે છે
- પ્ર સાધુ મુનીરાજને વતારાનતી વખતે જો કાઇ નીનોત્રી અનાજ આદિ સચિત વસ્તુનો સગટો થાય તો કેમ વહેરતા નથી ?
- જ કીનાની અનાજ આદિ એકેન્દ્રી જીવનો સગટો થાયથી તે જીવને કીનામણ (દુ ખ) થાય છે તેથી સાધુ મુનીરાજ તે ધરના આહાર પાણી અમુક્તા ગણી વહેરતા થી દુવે વિચારે કે એક દ્રી આદિ જીવોને કીનામણ (દુ ખ) થાય છે તે મામ પોતે દિસાનુ સમજી મરણાત

૧૦ પડે તો પણ કન્યા નથી તો પડી એકેન્દ્રી આદિ છવેતી
દિસામાં થેડ પાપ અને બહુ પાપ થી રીતે રૂપી થોડે ?

૨. પાપ ચાલક કેટલા ?

૩. પાપચાલક અલગ છે તેના નામ -

- | | | | |
|----------------|------------------------|-------------|-------------|
| ૧ નામગતિપાત | ૨ મુલતા | ૩ અન્નાદાન | ૪ મૈથુન |
| ૫ પામિદ | ૬ કોર | ૭ માન | ૮ માયા |
| ૯ લોભ | | | |
| ૧૦ રામ | ૧૧ લેલ | ૧૨ કલદ | ૧૩ અવ્યાખાન |
| ૧૪ પૈશુન્ય | ૧૫ પરપરીવા | ૧૬ રનિઅગ્ની | |
| ૧૭ માયા મુલવાદ | ૧૮ મિથ્યા દર્શન સ્વપ્ન | | |

આ અલગ પાપચાલક છે નેમાથી કોઇ એક પણ પાપચાલક સેવે
મુજાવે અનુભવે તો તેમા પાપ છે અને તેથી અલગ પાપચાલક એવા સેરાગ પા
અનુભવા હોય તેનું મિત્રામી દુલ્લક કરીએ છીએ હવે કોઇ અગ્નિ દશામા
કહે કે ધર્મ અર્થે દિસામા અ પ પાપ અને બહુ લાભ છે તો તેનેજ પ્રજ્જુ
કે અગર પાપચાલક ધર્મ અર્થે અ પ પાપ અને બહુ લાભ સમજી મેવે તેમા
તમા પ્રજ્જુ માનો છે કે નહીં ? જો એમા (પહેલામા) ધર્મ માને તેને
અગરમા ધર્મ માનવો પડશે અને જો પાપચાલક સેવી ધર્મ માનશે તો તે
ભગવાનની આગ બહાર છે ભગવાને સતમા પણ કહ્યું છે કે આગમ મામગ ધર્મ
માગે ધર્મ મારી આગમા

સાખ સુત આચાર્ય અધ્યયન ૧

જેને જોગખી લીધી આપણી આગ

જોગખી લીધી આપણી મૌન

જેને આપણી આગ અને આપણું મૌન જોગખી લીધા તેની અવમગ્ની
દગી મલ આપ અવસર જોડને જોખ્યા અવસર જોડને મૌન મલ, જે કામમા
આપણી આગ નથી તે કામ ખીલકુલ જનન્ય છે

ગૌતમસ્વમી મહારાજે ભગવાનને પ્રજ્જુ કે હે ભગવાન જીવ સારે મા
કામયા થાય છે ? ત્યારે ભગવાને કહ્યું હે ગૌતમ સાખગ અગર પાપચાલક
મેવવાથી જીવ કમ ખધનથી સારે થાય છે અને અલગ પાપચાલક સેવવાના
ત્યાગ કે વાધી જીવ કર્યાખાથી હવેકા થાય છે

જ્ઞાન વિના દયા નહીં દયા ચરિત્ર એકલીજ ખો
શાખ સૂત્ર દશવૈકલિક અધ્યાયન ૪ ગા ૪૨

વટ્ઠમ નાળો તમોત્યા ! અવ ચીઠ્ઠઈ સબ્બ મત્તમે !
અદાગી થી વાહો ! થીવા નાહો છય વાગમ ॥

ભાનાથ - પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા એવે જ્ઞાનથી જીવ અશ્વ્ય વગરે જાગે
અને દિસા કરવાના ત્યાગ કરે ત્યારજ દયા થઇ શકે અને જ્યાર
જ કાન જીવને મારવાના ત્યાગ કર્યા ત્યારજ સર્વ સવતી સાધુ થઇ
શો અજાતી લોભને જ્યાર જ કાવ જીવનું પુર જ્ઞાન નથી ત્યારે
દયા જાની કરશે અને પાપ કર્મ થી છાડી શકશે ?

જો સાધુ દિસામાં ધર્મ પ્રવચણ કરી સવમથી બાધ થાય છે તેને સનપુત્ર
જાની રીતે માધ આપે છે કે હે પુત્ર તું પ્રાણીઓની દિસા કરે છે દિસાનો
ઉદ્દેશ આપે છે તેથી તું દિસાનો આદનાવાગો છે અભય છે અધમનો અર્થ
છે, તીથ પ્રાણે તો અદિમા ધર્મ આતમના દુષ્ટ રમી છે પરંતુ તું આદા
બદાર થઈ આદા બદાર ધર્મ નરૂપે છે ધર્મની ઉદ્દેશ કરે છે તેથી તું
મદ્યુરિષ્ઠ છે

શાખ સૂત્ર આત્યારજ અધ્યાયન ૬ ઉ ૪

પ્ર આ દુનિયામાં જીવો હવે છે જો મરણ પામે તેમાં આપણને દેહ
લાગે ખરે ?

જી જીવે તે દયા નહીં, મરે તે દિસા મત જણ
મારણવાગને દિસા કહી ન મારે તે દયા મુલ્ય ખાણ

ભાગ જીવો જૈન ધર્મ જોગજો

આ સ સારમાં દરેક જીવ મેલપોતાના પૂર્વ ભવે ખારેલા આયુષ્ય કર્મ
નમારો જીવી રહ્યો છે તેમાં કોઈને દયા થતી નથી અને આયુષ્ય પુર થાય છે
ત્યારે મરી જાય છે તેમાં કોઈને દિસા લાગતી નથી પરંતુ જો માણસ જ કાવ
જીવમાંથી કોઈપણ કાનની દિસા કરે છે એટલે હજો મારે દુખ ઉપમનવે
છે તે દિસા છે જ કાન જીવમાંથી કોઈપણ જીવને હનવાના, મારવાના, દુખ
ઉપમનવાના ત્યાગ કરે છે તે દયા છે

દાન, શિયળ, તપ, ભાવ

આ ચાર મોક્ષના માર્ગ કહ્યા

ભગવાને સુત્રમાં ધણી જગ્યાએ સુપાત્રતાની પ્રશંસા કરી છે આપણે સુપાત્રતા લખતી વખતે જાણવું જરૂર છે અને તે લક્ષણ એવા હોવા જોઈએ કે દુનિયાના મોર્ખપણુ ધર્મવાળા માં વ કરી શકે

સુપાત્રતા - લક્ષણ,

- ૧ કોઈપણ જીવની હિંસા કરે નહીં હિંસા કરાવે નહીં હિંસા કરનારની અનુમોદના કરે નહીં
- ૨ મરણાત કષ્ટ પડે તો પશુ જીવુ ખોળે નહીં જીવુ ખોળાવે નહીં જીવુ ખોળે તેને સાથ સમજે નહીં
- ૩ ચોરી કરે નહીં, ચોરી કરાવે નહીં, ચોરી કર તેને સાથ સમજે નહીં
- ૪ મૈથુન (અમલગત) મેલે નહીં સેવરાવે નહીં, સેવે તેની અનુમોદના કરે નહીં
- ૫ પતિમહ (પૈતા દગા વગેરે નવજાતના કણા) પોતે રાખે નહીં બીજા પાસે રખાવે નહીં, રાખે તેને સાથ સમજે નહીં

આરા સુપાત્રોને દાન આપવાથી ધણી જીવો બહુ મસારીના પરીન સ સારી થયા અને ધાનું કોમેળો ક્ષય કરી પોતાના આત્માનું પ્રમાણ કરી ગયા

આવા સુપાત્રતાના ધણી દાખના સુત્રમાં ૩ જેવા કે —

ભગવાન શ્રી રૂપભદ્રેષુને વરસ દીવસને પારલે શ્રી ઐવાંશ કુમારે શેરડીને રસ વહેરા પો તેથી ધણી કર્મકાંડ કર્યા

ભગવાન મહાશીરે સ્વામીને અદન્યાગ્યાએ અહંના ખાનુળા વહેવાર તેથી ધણી કોમેળો ક્ષય થયો પત્રમાં બેડી હતી તે છુટી ગયું અને સેન્ટ્ર મટ્ટની શબ્દ થઈ

મટ્ટની માતાએ પુત્રલવમા સાધુ મુનીશજને જન્મ કવચ વહેવાર તે દાનના પ્રભાવથી તે જન્મલવમા ધણી રિધિ પામી રૂ. ૧૦૦૦૦ અર્પણ મોક્ષ પદ પામ્યા

જીરણ શેડે સુપાન દાનની ભાવના ભાવતા ધણા મ્મં ખપાયાં

ધ ના શાળીશ્વરે માસ ખમણ તપસીને શુધ્ધ આદાર વહેરાવ્યો
તેથી કમં કાય ચતુર્થી ધણી રિષિ સિદ્ધિ પામ્યા અને તેમના તબ્બા મ્મં
ક જેઓએ સુપાન દાનની નિરોધના કરી તેથી અતરાતકમં પામ્યું અને ધાતુ
ધ પામ્યા

સુપાન દાનના અનેક દાખા સુત્રમાં છે જે જેના દાન દવાથી પરીત સસાર
ધાય અને ઉત્કૃષ્ટિ રસાયન આવે તેો તિર્થ કરે તો ન બધાય અને દેવતાઓ પમ્મ
આ દાનની અરોધાન અરોધાન, મરી પ્રસાદ કરે છે પરંતુ લૌકિક ન અગર
કીર્તિદાથી કોઈપણ હવે કમ ખપાવી જાસા જોઈએ મ્મંના દાખના મુખ
આગમમાં નથી

૧ બગવાને દાણાગ સુત્રમાં દશદાન કયા છે તે કમ ૧

૨ દશ દાનના નામ અથ સાથે સમજાવવાની ખાસ જરૂર છે

૧ અનુક્ર પાદાન - કૃપણ દીન અનાથ, રાગીને અનુક્ર પા નાવી
આપવું તે

૨ સમદાન - બિધિવાન જીન વમેરે કષ્ટમાં મદાય
આપી છેલ્લાના તે

૩ ભયદાન - સનિની પીત્તી આદિ મદસાતે નિમિત્તે દા
આપવું તે

૪ મનુષીદાન - મુખ્યા પછી બારમુ તેરમુ કરવું આદ્ય કરવું તે

૫ લગ્નદાન - લોકીની લગ્નમંથી દાન કરવું, નહીં આપુ તે
દુનિયામાં મારે કનક દેખાએ એમ નિમાર કરી આપવું તે

૬ ગર્વદાન - પહેરામણી આદિ સમાસમંથીને પોતાનો ગર્વ
વધારવા આપવું તે

૭ અધમંદાન - ચોર દિસકે ગણિકા આદિ ને આપવું તે

૮ ધમંદાન - તેના તણ્ણ બેદ

૧ સુપાનદાન - શુધ્ધ સાધુને નિર્દોષ આદાર, પાણી
મ્મંના વહેરાવવું

૨ અભયદાન - જ કાચના જીવમાંથી બને તેના જીવની
દિસાના ત્યાગ કરાવવા કે જેથી તે જીવો બર રહિત થાય

૭ ગાનગન - કાષ્ઠપદ્મ જીવને આત્મિકધર્મ સમજાવી તે જીવને હિંસા આદિ પાપથી બચાવવો અને તને ધર્મપર પ્રીતિ પ્રેરવી ધર્મનું ગાન આપી ગાની બનાવવો તે ગાન ગાન.

૮ કાદુનીગન - લાભના બદલાની ભાવનાથી આપનું તે

૧૦ રૂતરાગન - આપણા પર કરેના ઉપકાર યાદ કરી આપનું તે

આ દશ દાન બતાવે છે તેમાં ધર્મદાન તે આત્મિકદાન છે તેમજ સાતમું અધમદાન છે ખાકી આકં દાન લૌકિક દાન છે લૌકિક દાન માસ સમજાવાની જગત છે જેમ કે કેટલાક કન્યાદાનો મહાપુરુષ કહે છે પરંતુ જન ધર્મ સસારી ધર્મ કહે છે અને તે ન્યાયે એ લૌકિક દાન છે

અનુકંપા

અનુકંપાને આગા તિથં પ્રેરતી હોય,

સવચ નિર્વચ ઓગળે તેને રિરવા હોય

જે અનુકંપા પાપ સહિત છે, તે નિર્વચ છે અને તેમાં ભગવાનની આગા છે અને પાપ સહિત છે, તે સાવચ છે આ બેદ રિરવાઓ ઓગળી શકે છે

બોનેડી મન જૂનજો, અનુકંપારે નામ

કરતો અતર પરિક્ષા જેથી રીતે આતમ કામ

ગાય નેશ, આંક, થોરનો એ ચારી દૂધ

જય અનુકંપા જાણ્યો, મનમાં આપી નુધ

જેમ ગાનનું, જે શનુ દૂધ છે તેમજ આંકાનું થોરનું દૂધ કહેવાય પરંતુ બનેલા ગુણ જુદા છે તેમજ અનુકંપામાં સમજી આવરિ પરીક્ષા કરવી જાણ્યો ખાવી અનુકંપા નામથી જુલસાન નથી

દયા દયા સૌ કો દે, દયા ધર્મ છે ઠીક

દયા ઓગળીને પાગરી, ત્યાંને મુક્તિ નજીક

દયા ને પહેલો નવ છે, સ્વધ આવકનો વર્મ

પાવરે આવતા નવા ન લાગે કર્મ

પાપાચરિત્ર, ૧મું અગ્ર દયા ।

પાપ મમ આચરણોથી આ રખા અથવા ખીજા ॥ આપ્રમાને બચાવે તે
૬૧૧ છે

અનુકંપા દયા એવી જ હતી

સાખ મુત્ર પ્રમ વ્યાકરણ ૧

પ્ર ભગવાને વરગીદાન આપ્યું તે કેમ ?

જ ભગવાને વરસી ૧૧ આપ્યું તે તેઓનો આચાર છે કેમ કે જીવીનાથ,
કુટુંબનાથ, અરનાથ વગેરે ચક્રવર્તી હતા અને ધારે તેમના દાન આપી
શકતા હતા પરંતુ પોતાના અભિમાનથી એક પાપનું પણ દાન
આપ્યું નથી આ પૈસા તો દેવતાએ ચાલી લાગીને આપ્યા અને
તેવું દાન કયું દેવે રિચારે કે ને પૈસાથી મમ છે તો તે પોતાના
પૈસાથી કરશે કે બીજાના પૈસાથી આ લૌકિક નવદાર છે અને
અનાદિ કાળે આચાર છે

ઉત્તરાધ્યયન સુત્રમાં પણ કહ્યું છે કે પરિમદથી મમ થતો નથી પરિમદન
પાપનું મૂળ કહ્યું

પ્ર જોઈ રાજા શેઠ સાધુકારાદિ સાધુ મુંડીરાજને આવીને પુછે કે સદાતન
કુવા ખારડી આદિ કરાવનામા અને શું હા મગરો તો પચ
મહા મનધારી સાધુ શું જવાબ આપે ?

જ આ મમે ૧૧ સાર નીતિ ॥ છે, અને સ સારી જીવ પોતાની કૃતિ
વધારવા આડખર દેખા ॥ કરે છે પરંતુ ભગવાને તો આવે વખતે
સાધુનેમીન રહેતું એમ કૃતામ સુત્રમાં કહ્યું છે તે ગાથા તળીએ છીએ

જેય દાનં પસસતિ વદે મિચ્છતિ પામિગે ।

જેયણ પદિસદતિ, વિતિચ્છેયં કરતિતે ।

દુહમો વિ તણ મામતિઆ અલિથવા નથિયા પુર ।

સાયરદરસીહ વ્યાણ નિગ્યાનં પાવગંતે ॥

સુત કૃતામ ગાથા ૨૦ ૨૧

જો દાનની પ્રશ્ન સા કરે છે તો પ્રાણીના વધની હમ્મજ કરે ॥ અને ના કહે
તો દાન લેવાવાળાની વૃત્તિનો છેદ કરે છે તેવે સમયે સાધુ જ ને વાત નહી કહે
કે પુન્ય છે કે પુન્ય નથી પરંતુ સાધુ મીન રહે

મૂત્રમા નદન મળી શરનો દાખનો છે તે ભગવાનનો આનંદ દત્તો એ વખત
 બ મના (ત્રણ ઉપવાસ) ના દેખામા તેને બદલ નગર લાગી તે વખતે પોતાને
 રિંગાર આ પો ૬ ધન્ય છ કુવા બાવડી કરાવે તેને જીનો દિવસે પારણ કરી
 રેણિક રાગ પામે રાગ તર્ક પુરુષસ્ત્રી વાન બધાથી તેની ચારે બાજુ ધર્મ સાગ
 દસાખાના રમનગમનની જગ્યા ધર્ત્યાદિ કરાવ્યા કે જેથી લોકો મુખ્યેનથી
 આરામ કરી શકે ૫ તુ મના ઉદયથી મોનાને સોગ જાનના મદારોગ થયા અને
 પોતે મરીને તેજ વાવડીમા દેખના બને ઉત્તમ થયો દેખના બવમા જાતી
 રમ બ જાન થયુ અને ત્યાં નદન મળી શરની પ્રીતિ અને વાહવાહ સામગી
 મનમા નિચાકુ કે દ પોતેજ નદન મળી શર નો જીવ દુ અધર્મ પામી નિમ થ
 નવચનથી (સત્ક નરપણા) થી નર થઈ અને પરિશ્રમ થયો, દુ અધર્મ છ,
 બકુપ છુ અકુપ પુ ૫ છુ

અ અરજ અનુભે, અદ્ય પુર ।

સાખ મૂત્ર સાત અખાન ૧૦

મ નર નકારે પુન્ય કથા ને શુ ?

જ જે નર નકારે પુન્ય બધાન છે ને

૧ અન્નપુણ્યે ૨ પાનપુણ્યે ૩ લેખપુણ્યે ૪ વત્સપુણ્યે
 ૫ સપ્તપુણ્યે ૬ મન પુણ્યે ૭ વચન પુણ્યે
 ૮ કાયા પુણ્યે ૯ નમસ્કાર પુણ્યે

આ નવે સમુચ્ચર ખતાવ્યા છે જેને અજ આપવાથી પુણ્ય નિષ્ફળ છે તેને
 નમસ્કાર કરવાથી પુણ્ય નિષ્ફળ છે ૫૦ તુ તેમાં પરિમહ પુણ્યે ગાય પુણ્ય,
 હીરા પુણ્ય મેલી કુપ, અપાસગ પુણ્યે વગેરે ખતાવ્યુ નથી તેથી મમજી
 માખસ સમજી સમજી કે જે નીજે શુદ્ધ સાધુ મુનીગજને કરે છે તેમાજ
 ધર્મ પુણ્ય મળુ છે કારણ કે સાધુ મુનીરાજને વહોરાવવાથી નાવકને
 બારમુ મત નિષ્ફળ છે અને તે નિર્જગ ધર્મ છે અને નિર્જગની કસ્ટીની સાથે
 પુણ્ય આપોઆપ થઈ જાય છે દાખવા તરીકે ધડ અને પરાધ ધડ એકના ઉમ
 નહી તેમજ એનુ પુણ્ય થનુ નથી

શિયળ (બ્રહ્મચર્ય)

સતી મીતા ટ્રોપદી, મુલત સુદર્શન ગેર, વિજ્યાસેક ને વિન્યા શેઠાણી
 દત્યાદિન વર્ણન સુત્રમા છે

શિયળવત પુરુષોની ચાર જાતના દેવતા સેવા કરવા ઇન્દ્ર કરે છે અને તેના પુત્રોના શિયળનું વર્ણન કરવાથી કર્મ ખપાય છે પરંતુ શિયળવત પુરુષોની ખોળી નિદા કરવાથી મહા પાપ કર્મ બાધી ઉત્તમ મનુષ્યના દારી મહા કુખ બોજાનું પડે છે

તપ

ત્યાગ પચ્ચખાણ કરવા ધ્યાનવા અને અનુમોદના કરવાથી કર્મ ખરે છે અને તેના પુરુષો જેવા કે ધર્મો અણમાર વગેરેની પ્રભુએ પ્રતાપ કરી છે

ભાવના

પ્રભુએ પ્રદેશો જે ઉત્તમ ધર્મ છે તે ધર્મની પુખ્ત ભાવના ભાવનાથી ભરત રાગને આરીયાશુરનમા કેવળગાન પ્રાપ્ત થયું અને મહાદેવી માતાન હાથી ઉપર કેવળગાન પ્રાપ્ત થયું

ભાવે જીવનર પુજી ભાવે દીને દાન

ભાવે ભાવના ભાવીએ, ભાવે કેવળ ગાન.

નિર્દેષા અધિકાર.

૩ નિર્દેષા કેટલા

૦૮ નિર્દેષા ચાર કલા તેનાં નામ -

૧ નામ ૨ સ્થાપના, ૩ દંડ ૪ ભાન

૫ નામ નિર્દેષો કેને કહેવાય ? તે શુભ સદિન હોય તો ૧૬ દિવસ કે શુભ વગરનો વદત્તીક ?

કવિત

૦૮ જે કોઇ જીવ અજીવનું, સ્વભાવ છે જે

સ્વભાવ ભગવાનો, નામ નિર્દેષો તે

કોઇ જીવ અજીવનું નામ સ્વભાવ ■ તે સ્વભાવ ભગવાનો નામ નિર્દેષો છે પરંતુ શુભ વગરનો નામ નિર્દેષો વદનીય નથી સ્વભાવ નામનો કોઇ માણસ હોય પરંતુ તેનામાં સ્વભાવ ભગવાનના શુભ ન હોય તો તે વદનીય નથી માટે દરેક માણસે ખ્યાન રાખવું જોઇએ કે સાધુ નામથી સાધુ વદનીય

નથી પરંતુ પાત્ર મહાત્મ્ય પાત્ર મમિતિ ત્રણ ગુણિ એ તેર મોન બરાબર
પાત્ર હોય તેજ ગુણસદિત સાધુ અને તે વદનીય, પુજનીય છે

૩ યથાપના નિર્દેષો કેને કહેવાય ?

જ ન્યાપના નિર્દેષો એટલે જે કેષ ઇતિ અજ્ઞાની 'તદ્વપ તથા
એતદ્વપ એતે ચીજની જોવી છે તેવી આકૃતિ છે તે તદ્વપ
અને આકૃતિ નથી અથવા ચીજ બીજી છે અને નામ આપીએ
તે એતદ્વપ

જેમકે ડાકરાઓ સાકડીનો ઘોડો ખનાવે અને કહે કે ઘોડો છે
પરંતુ તેમા ઘોડાની આકૃતિ નથી તે એતદ્વપ સ્થાપના

૪ યથાપના જોઈને ભાવ આવે છે ?

જ નીજ જોઈને ભાવ આવે તે નિમિત્ત કહેવાય પરંતુ ત ગુણ વગર
વદનીય પુજનીય નથી, તાત્પર્ય દાખવા છે કે
ચુડીના અવાજથી નેમીરાજ રૂપિને વૈરાગ થયો
ચોર જોઈને સમુપાગને વૈરાગ થયો
સાનીબ ને શ્રેણીરાજ મનવા ગયા તે સમયે વરાગ થયો
ખાદ જોઈને રાજાને વૈરાગ થયો
અનાથી મુનીને જોઈને શ્રેણીક રાજાને વૈરાગ થયો

ઉપરના દાખવાથી જોઈ શકો કે ગુણ વગરના ચાર દાખના નિમિત્ત
૪૩૨ છ પરંતુ તે વદનીય પુજનીય નથી પરંતુ અનાથીમુની પચમહાત્મધારી
સાધુ હોવાથી તે ગુણ સદિત છે અને વદનીય છે

૫ દ્રવ્ય નિર્દેષો કેને કહેવાય ?

જ દ્રવ્ય નિર્દેષો એટલે કેષ મૃદસ્થીના દીક્ષા લેવાના ભાવ છે તે વખતે
તે દ્રવ્યે સાધુ કહેવાય પણ તે સાડુ તરીકે વદનીય નથી કારણ કે
તે વખતે તે મૃદસ્થીપણામા અને તેનામાં સાધુપણાના ગુણ નથી
અને તેથી તે દ્રવ્યે સાધુ અને ભાવે મૃદસ્થી અને મૃદસ્થીને
વદના પ્રવાથી કર્મક્ષર થઈ શકતા નથી તેથી દ્રવ્યનિર્દેષો
વદનીય પુજનીય નથી

૩ ભાવ નિર્દેશ મને મહત્ત્વ ?

જ ગૃહસ્થી ગૃહસ્થીપણામાંથી સત્યાનો ત્યાગ કરી પોતે પશ્યમહાનન પશ્યથી સાધુ પાત્ર અગિકાર કરે છે અને તે વખતે સર્વ સામગ્રી જોગના ત્યાગ કરે છે ત્યારે તે ભાવે સાધુ કહેવાન અને ત્યારથી તેઓ ગુણસદ્ધિત હોનાથી ભાવે સાધુ થાન અને ગુણસદ્ધિત હોનાથી વહનીન પુજનીય છે

૩ તીર્થ કર જ મથી ભગવાન કહેવાન કે નહી ?

જ તીર્થ કર જ મથી ગૃહ યાવગ્યામાં છે તેમને જ મથી તથા જાન હાથ છે તેઓ ગૃહસ્થાસથામાં રહી અસારના અનેક કામો કરે છે પરંતુ જ્યાસુધી દીક્ષા અગીકાર કરતા નથી ત્યાસુધી દ્રવ્યે તીર્થ કર અને ભાવે ગૃહસ્થી છે પરંતુ દીક્ષા અગીકાર કર્યા પછી તેઓ ભાવે સાધુ અને દ્રવ્યે તીર્થ કર કહેવાન છે અને તે વખતે તેમને એવું મનપડે જાન પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારથી માત્રપણના ગુણ હોનાથી વહનીન પુજનીય છે તીર્થ કર ભગવાનને જ્યાસુધી કેનગમન પ્રાપ્ત થયું નથી ત્યાસુધી તેઓ ભાવે સાધુ અને દ્રવ્યે તીર્થ કર કહેવાય છે અને જ્યારે કેનગમન પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે ભાવે તીર્થ કર કહેવાય અને તે વખતે ચાર તીર્થની સ્થાપના કરે છે અને પોતે ધર્મ ઉપદેશ કરે છે અને તે ધર્મ ઉપદેશ પ્રત્યન કહેવાય છે

તમે પ્રત, અનત સમ્યક્ત્વ સાનદ્ય — નિવદ્ય કણ — જોગ, જીવ — અજીવ નવતત્ત્વ પુદ્ગલિક્ષણતા આત્મિકતાના, ધર્મનીતિ સસારનીતિ વગેરે બરાબર સમજી શક્યા હશે. યાન દર્શિત કરી જોશે તો તુરંત જાન જાનનુ સ્વરૂપ બરાબર સમજી શકશે કે ભગવાને નરપેના ત્યાગ માગ્યા ધર્મ છે અને પાપના આચરણથી બચવું તેજ દ્યા છે ભગવાનનો ઉપદેશ પણ તેજ કે સસારી જીવોએ છ કાવની દિસાનો બને તેટલો ત્યાગ કરવો પરંતુ કેતાકો અસારનીતિના યીતિદાનમાં આત્મિક ધર્મ સમગ્રની લોકોમાં વાદવા કહેવકાવવા ઉધે રસ્તે દોરવી ત્યાગમાર્ગ અને ભોગમાર્ગની આગખાણ થવા દેતા નથી જો બને માર્ગ બરાબર જોખણો અને કરણ — જોગની ચારી મગારી વિચારી જોશે તો તુરંત ધર્મનું ખરું સ્વરૂપ સમજી શકશે.

દાખલા તરીકે કોઈ માનુષ્ય એમ કહી કે હું અરીજી ખાઉં તો મરી જાઉં
 પરંતુ મારી પામે અરીજી હું ને તમોને ખવડાવતું તો મદુર કરો (૧૫)
 કહ્યો તે માનુષ્યને લોકો મુર્ખા કહેશે તેમ પ્રમાણે ત્યારે બોમ્બ બાગની
 વાન આવે ત્યારે મહા કે હું સમારમા રહી પૈમો દમ આન (૧૬) પણ
 એકલા હમ કરવો સરીર કુચુલા કરે તો મોં તે બામ બોમ્બનાથા પાપ લાગ
 અને બીજાને બોમ્બવાતુ તો મન પુનઃ યાન આ વધ્યાથી નો મિથ્યા ૧ લાગ
 પતી પુ તે તેને સ સાહિક મામ સ સાહિક ફર સ સાહિક ધર્મ સ સાહનીતિ
 સમજ સ સારી તરિકની ફર્ સમજમે



